

DZIENNIKARSTWO ONLINE

PODRĘCZNIK

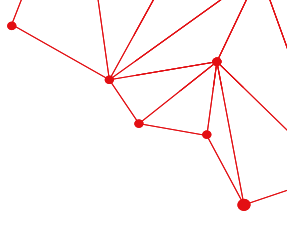
Wprowadzenie

Żyjemy w świecie nieustannie docierających do nas informacji. Można nawet powiedzieć, że one nas atakują. Z telewizorów, radioodbiorników, stron internetowych, ekranów telefonicznych, czy nawet ekranów zamontowanych w środkach komunikacji miejskiej. Wszystkie stacje i portale konkurują, by jako pierwsze podać ludziom informację. W czasach przekazów satelitarnych reporterzy zawsze będą w centrum wydarzeń, aby relacjonować je na żywo. A ludzie chcą mieć dostęp do wszystkiego, co ważne. Stąd też mamy stacje telewizyjne, które przekazują wiadomości przez całą dobę. Trudno jednak jest się zorientować, co jest prawdą, a co wymyśloną historią. Zresztą media opierają się na sensacyjnych opowieściach. To one powodują wzrost oglądalności. Dlatego też takich sensacyjnych treści pojawiają się codziennie tysiące.

W kulturze istnieje pojęcie potrzeby informacyjnej. Oto jego definicja: Informacje wymagane przez danego użytkownika, niezbędne ze względu na cel i okoliczności jego działań. Potrzeba informacyjna prowadzi do rozpoczęcia wyszukiwania informacji.

Źródło: edukacjamedialna.pl

Jak nie dać się podejść fake news

- metody sprawdzania źródeł informacji

Potrzebujemy informacji nie tylko, by wiedzieć, co dzieje się w kraju i na świecie, ale też, żeby pracować, uprawiać sport, zorientować się, w którym miejscu dużego miasta jesteśmy i w jaki sposób gdzieś dojechać, jak ugotować zupę, czy gdzie przyjmuje lekarz. Dlatego też szukamy informacji. Najczęściej w sieci.

Najczęściej też korzystamy z portali informacyjnych, popularnych wyszukiwarek, portali społecznościowych, ale również ze stron specjalistycznych, np. fotograficznych, kulinarnych, miłośników zwierząt itd. Dość popularną formą zdobywania wiedzy jest oglądanie filmów instruktażowych, np. na portalu YouTube.

Co bierzemy pod uwagę, gdy szukamy informacji? Pewnie każdy kieruje się innymi wskaźnikami. Badania jednak pokazują, że pewne elementy są tu stałe i są to:

- WIARYGODNOŚĆ
- AKTUALNOŚĆ
- OBIEKTYWNOŚĆ
- ŁATWOŚĆ WYKORZYSTANIA
- DOSTĘPNOŚĆ
- STOPIEŃ SZCZEGÓŁOWOŚCI
- ZROZUMIAŁOŚĆ

Spróbuj ułożyć z powyższych swoją drabinę, ustawiając te cechy od najważniejszej do najmniej dla ciebie istotnej.

USTALENIE PRAWDZIWOŚCI INFORMACJI

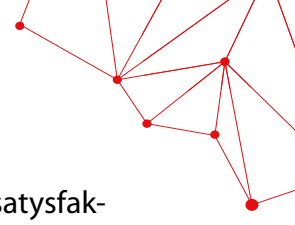
Ponieważ nikt z nas nie chce być okłamywany, warto w tym labiryncie informacji ustalić, czy ta, którą znaleźliśmy, jest prawdziwa. Pytanie, jak to zrobić? O tym opowiada poniższa infografika:

Źródło: edukacjamedialna.edu.pl

- 1.** Najpierw określamy problem, przed którym stoimy. Określenie problemu, to przede wszystkim odpowiedź na pytanie, jakich informacji nam brakuje. Oznacza to, że zastanawiamy się czego szukamy. I tak może chcesz wiedzieć coś na temat wirusów komputerowych, interesuje Cię, jak zrobić zupę pomidorową albo pasjonują Cię jakieś zagadnienia z zakresu fizyki, biologii, czy medycyny.
- 2.** Następnie musimy wybrać strategię poszukiwania informacji, czyli zastanowić się, w jakich źródłach będziemy ich szukać. No i oczywiście, które z tych źródeł będą dla nas najlepsze. Oczywiście jest, że przepisu na zupę nie znajdziesz na stronie pasjonatów podróży międzyplanetarnej, a wiadomości na temat chorób oczu nie będziesz szukał na stronie tych, którzy zajmują się składaniem rowerów.
- 3.** Teraz czas na to, by dotrzeć do źródła, czyli zastanowić się, czy odnaleźliśmy informacje,

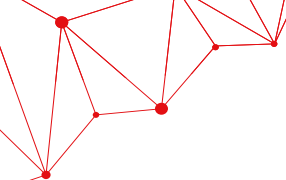
których poszukiwaliśmy. Musimy też przemyśleć, czy ta informacja jest dla nas satysfakcjonująca i zaspokaja naszą potrzebę informacyjną.

4. Krok czwarty to zapoznanie się z fragmentami źródeł, to przyswojenie wiedzy, a w razie konieczności tworzenie notatek, map myśli itd.
5. Teraz przychodzi moment, w którym porządkujemy informacje z różnych źródeł. Można zastanowić się, jak te informacje zostaną przez nas wykorzystane w życiu lub do konkretnego zadania.
6. I w końcu oceniamy efekt naszych działań, czyli odpowiadamy sobie na pytanie: czy udało nam się rozwiązać nasz problem, czy te informacje, które odszukaliśmy, są dla nas satysfakcjonujące. Przydaje się także refleksja na temat tego, w jaki sposób szukamy tych informacji: czy dzieje się to szybko, czy strony, z których korzystamy, są wiarygodne, czy mieliśmy wystarczająco dużo czasu, by zastanowić się nad zdobytą wiedzą.

Pamiętaj, że schemat ten jest dość uniwersalny. Jeżeli będziemy szukali prostych informacji, czyli na przykład jak ugotować ową zupę pomidorową, to pewnie wykonamy wszystkie te czynności w kilka minut. Jeżeli natomiast będziemy szukać wiadomości na temat zagadnień bardziej skomplikowanych, trudniejszych, zajmie nam to więcej czasu. To, na co warto zwrócić uwagę, to źródła wiedzy. Oprócz portali informacyjnych czy społecznościowych, a także filmików na YouTube mamy także słowniki, leksykony, encyklopedie, które również są dostępne w internecie. Takie opracowania o charakterze naukowym będą najbardziej wiarygodne.

BAŃKA INFORMACYJNA

Dziś bardzo wiele mówi się o tym, że wszyscy znajdujemy się w bańce informacyjnej. Pytanie, co to takiego? Termin bańka informacyjna po raz pierwszy pojawił się w książce *The filter Bubble: What the internet is hiding from You* Eli Pariser. Bańka informacyjna to pewne zjawisko obserwowane we współczesnej kulturze nowych mediów (czyli w internecie). Znajdujemy się w bańce informacyjnej wtedy, kiedy docierają do nas informacje wyłącznie zgodne z naszymi poglądami, naszym światopoglądem, wyznawaną religią, naszymi zainteresowaniami. Można więc powiedzieć, że to zjawisko oparte na proponowaniu użytkownikom sieci informacji wcześniej dla nich przygotowanych. Przygotowanie informacji dla każdego użytkownika oparte jest na algorytmach. Korzystają z nich popularne wyszukiwarki internetowe, strony internetowe, a także media społecznościowe. Algorytm

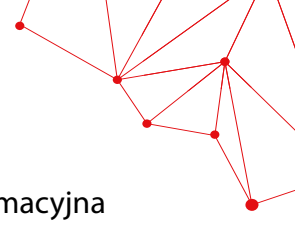

bierze pod uwagę to, czego szukamy w sieci i potem na podstawie tych danych podsuwa nam wyłącznie te propozycje, które są zgodne z naszymi zainteresowaniami. Algorytmy bańki filtrującej są dopasowane do użytkowników. Oznacza to, że kiedy wpisujemy to samo hasło w wyszukiwarkę na różnych komputerach, otrzymamy zupełnie inne wyniki. Będzie to wynikiem zbierania informacji na przykład dotyczących lokalizacji, historii wyszukiwań, maili, zainteresowań osób, które z danych wyszukiwarek korzystały. Podobna sytuacja ma miejsce na portalach społecznościowych na przykład na Facebooku. Wtedy kiedy oglądamy jakąś stronę czy grupę, czytamy posty, lajkujemy albo wchodzimy w interakcje z innymi użytkownikami, wiadomości z tej właśnie grupy będą znacznie częściej pojawiać się jako proponowane. Oczywiście chodzi tutaj o zapewnienie większego komfortu użytkownikom portalu i dopasowanie treści do ich preferencji.

Z jednej strony takie zamknięcie nas jest bardzo przydatne, chociażby dlatego, że wszystkie informacje odnajdujemy szybciej – wyszukiwarki, pokazujące się reklamy, newsy będą dopasowywane do naszych preferencji. Z drugiej jednak strony ludzie zajmujący się kulturą mediów mówią, że to zjawisko bardzo niebezpieczne. Jeżeli nie możemy się zderzyć z poglądami innych ludzi, jeżeli nie porównujemy różnych stanowisk na jeden problem, po prostu nie wiemy, że one istnieją.

Bańka informacyjna ma więc też negatywne skutki. W zasadzie w tej chwili mówi się, że jest ich więcej niż pozytywnych. Bardzo dużo o bańce informacyjnej mówiono przy okazji wygranej w wyborach prezydenckich Donalda Trumpa. Otóż wszystko wskazuje na to, że osoby, które na tego prezydenta nie głosowały, nie zdawały sobie sprawę z tego, iż jego popularność rośnie. Wynikało to z faktu, że otrzymywały powiadomienia wyłącznie od osób i grup o podobnych poglądach politycznych. Również ci, którzy głosowali na Donalda Trumpa, otrzymywali informację, że jego pozycja jest absolutnie niezagrożona, nie wiedzieli, jak kształtują się wyniki sondaży i utwierdzali się w przekonaniu, że cała Ameryka głosuje tylko na jedną osobę. Jak widać na powyższym przykładzie, skutkiem bańki informacyjnej jest polaryzacja społeczeństwa. Wtedy kiedy otrzymujemy informacje wyłącznie zgodne z naszymi poglądami, obojętne czy politycznymi, gospodarczymi, społecznymi, nabieramy z biegiem czasu przekonania, że nasze stanowisko jest jednym prawdziwym i słusznym. Powoduje to, że zanika w nas powód do refleksji. Nasz ogląd sytuacji jest w rzeczywistości bardzo ograniczony. Takie działanie na pewno utrudnia dyskusję, utrudnia rozmowę, sprawia, że ludzie stają się wrogo do siebie nastawieni. Na dodatek bańki nie tylko fałszują rzeczywistość, ale tworzą też takie złudne przekonanie, że sami wybieramy treść, czyli

nieustannie utwierdzają nas w przekonaniu, że postępujemy słusznie. Bańka informacyjna zabija w nas więc naturalną potrzebę dostępu do informacji.

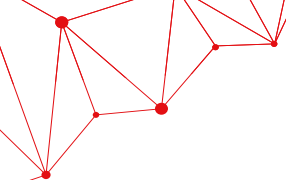
Można zapytać, jak się z tego wydostać? Z bańki informacyjnej można się, do pewnego stopnia, wydostać, ale wymaga to naszej pracy. Specjaliści mówią o tym, że należy czerpać wiedzę z różnych serwisów www, czytać artykuły z różnych dziedzin, a także poglądy i opinie zupełnie sprzeczne z naszymi. Dobrym pomysłem jest też korzystanie z różnych wyszukiwarek internetowych. W ten sposób algorytmom trudniej będzie przypisać nam określony światopogląd i dostosowywać do nas informacje. Zawsze warto postawić na szukanie informacji na własną rękę, na rozwijanie krytycznego myślenia, na samorozwój. Chodzi bowiem o to, aby internet i wyszukiwarki nie zwalniały nas z owego myślenia.

FAKE NEWS

O tym, jaki wpływ mają media na swoich odbiorców, przekonali się słuchacze jednej ze stacji radiowych w 1938 roku. Speaker wypowiedział tam zdania: „W stanie New Jersey wprowadzono stan wyjątkowy. W pierwszych starciach z pozaziemskimi istotami zginęło kilkadziesiąt osób. Wkrótce bezwzględne potwory zaatakowały Nowy Jork.” Obywatele Stanów Zjednoczonych zareagowali panicznym strachem, uciekali z domów, pakowali swój dobytek, dzwonili do redakcji, a nawet kilka osób zmarło na atak serca. Jednak, jak wiadomo, marsjaninie nie zaatakowali ani New Jersey, ani Nowego Jorku. Speaker po prostu przeczytał fragment słuchowiska science fiction, który miał ogromny wpływ na opinię publiczną. Można powiedzieć, że był to jeden z pierwszych w XX wieku fake newsów.

Tak więc, fake news jest kolejnym zjawiskiem związanym ze światem informacji we współczesnym świecie. To po prostu fałszywa informacja, plotka publikowana z różnych powodów w sieci, która tak naprawdę robi więcej zamieszania niż pożytku. Intencją osób, które udostępniają nieprawdziwe informacje, jest oczywiście wprowadzanie internautów w błąd. Głównie po to, by zarabiać pieniądze. W internecie fake newsy mogą rozprzestrzeniać się zarówno w serwisach informacyjnych, jak i na portalach społecznościowych, jednak zawsze dzieje się to bardzo szybko, ponieważ mają one najczęściej charakter sensacyjny.

Pamiętać należy, że fake newsy nie są wytworem świata internetu. Tak naprawdę informacje fałszywe znały już czasy starożytne. A wynikało to np. z potrzeby okłamania wroga i doprowadzenia go do dezorientacji albo z tego, że człowiek starożytny musiał wyjaśnić sobie pochodzenie świata, ludzi i zjawisk, których nie rozumiał. Miał potrzeby ustanawiania

praw, rytuałów, obrzędów, więc wymyślał historie. Chciał wiedzieć, jak należy żyć. Warto także wspomnieć, że pewnie z każdym miejscem związane są jakieś legendy. Są to często legendy miejskie, opierające się na pół prawdach i absolutnie niesprawdzonych informacjach. Mają one charakter plotkarski. Z pewnością słyszeliście kiedyś o czarnych wołgach, które krążą po Polsce i porywają ludzi po zmroku. To takie historie, kiedy pani Zofia powiedziała pani Marysi, a tamta jeszcze komuś. Informacja przekazywana z ust do ust nie tylko nabiera tempa, ale także zostaje przez kolejne osoby zniekształcona, bo każdy, chcąc nie chcąc, dodaje do niej coś od siebie. O legendach miejskich, które mają charakter sensacyjny, możecie przeczytać na stronie www.mitologiawspolczesna.pl.

Zewzględnając brak nowych mediów fake newsy, choć nie były tak nazywane, rozprzestrzeniały się dużo wolniej, a w tej chwili przez tempo i skalę niektóre informacje bardzo trudno zweryfikować i ustalić ich źródło. Niezależnie od tego, na jaką informację trafiamy, możemy wykonać sekwencję kroków, które pomogą nam ocenić jej wiarygodność. Przede wszystkim najpierw zastanawiamy się, kto jest autorem/autorką informacji i gdzie się ona pojawiła. Jeżeli zobaczysz informację znanego z imienia i nazwiska dziennikarza na kanale informacyjnym, będzie ona bardziej wiarygodna, niż anonimowa wypowiedź użytkownika Facebooka lub Twittera. Warto zawsze sprawdzić datę publikacji oraz przeczytać cały tekst, a nie zatrzymywać się wyłącznie na nagłówku. Kiedy mamy wątpliwości co do prawdziwości informacji, dobrze potwierdzić ją w innych źródłach, np. wiadomość o śmierci sławnej osoby będą podawać znaczące portale na całym świecie. Jeżeli dalej mamy jakieś wątpliwości, warto zapytać ekspertów.

CASE STUDIES - NIEBIESKI WIELORYB

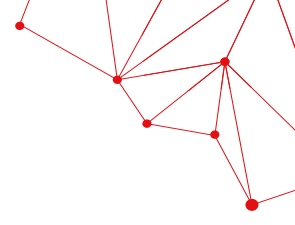
Pewnie słyszeliście informacje o Niebieskim wielorybie. Miała to być szalejąca w 2017 roku gra, podczas której dzieci i młodzież dostawały zadania do wykonania. Gra trwała przez 50 dni i prowadziła do samobójstwa. Oczywiście podczas tych 50 dni młodzi ludzie mieli otrzymywać zadania negatywnie wpływające na ich psychikę. Kiedy już cały świat krzyczał o fali samobójstw, a polska policja apelowała do rodziców, by bardziej przyglądali się swoim dzieciom, okazało się, że ... to fake news i nie ma żadnego Niebieskiego wieloryba.

Jakie były fakty w mediach?

- 16 maja 2016, Galina Mursaliew, portal „Nowa Gazeta”

Autorka opisuje śledztwo związane ze śmiercią dwóch nastolatków (autentyczne), łącząc jednocześnie (bez dostatecznych podstaw) grę w wieloryba ze śmiercią 130 dzieci.

-
- 16 lutego 2017, Galina Mursaliew, portal „Nowaja Gazeta”

Zjawisko ma według niej już skalę globalną, ten artykuł jest inspiracją dla polskich mediów.

- 28 lutego 2017, Wacław Radziwinowicz, korespondent w Rosji, dość wiernie i bezkrytycznie streszcza ten tekst na łamach „Gazety Wyborczej”.
- 9 marca 2017, pojawia się informacja na Twitterze (tłumaczenie rosyjskiego tekstu „poleceń”, wspomniany jest portal VKontakte).
- 9 marca 2017, pojawia się informacja na Planeta.fm.
- 9 marca 2017, pojawia się informacja w Telewizji Republika.
- Nikt już nie pamięta, skąd ta informacja wypłynęła, jaki był powód, media przekazują ją sobie w tempie błyskawicznym.

Dlaczego tworzy się takie historie?

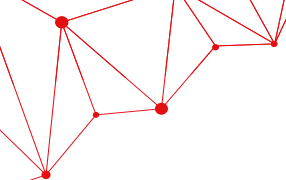
Model ekonomiczny mediów internetowych oparty jest o wyświetlanie reklam. Wymusza on na redakcjach politykę „zwiększania klikalności” materiałów redakcyjnych. Najwyżej cenione są te materiały, które generują najwięcej wejść, a nie te, które opisują rzeczywistość. Dobrze napisana legenda miejska, całkowicie fikcyjna bądź oparta o pojedyncze wydarzenie (ale zmanipulowana, „podkrecona” i przedstawiona jako masowe zjawisko) będzie generować większy zasięg, niż artykuł opisujący rzetelnie fakty. Dlatego właśnie powstają fake newsy.

Prawdziwe zagrożenie Niebieskiego wieloryba:

- tworzenie faktów medialnych,
- wzbudzanie zainteresowania młodzieży zachowaniami nieodpowiedzialnymi,
- wspieranie paniki medialnej autorytetem państwa,
- odwracanie uwagi od realnie istniejących problemów.

DEEPPAKE

Deepfake to stosunkowo młode zjawisko, które jest popularne od kilku lat. To technika obrazu, która polega na połączeniu obrazu twarzy ludzkich przy użyciu technik sztucznej

inteligencji. Innymi słowy sztuczna inteligencja pozwala nam dzisiaj nałożyć na twarz dowolnie wybranej osoby usta innej osoby, która coś mówi. Kiedy oglądamy taki film, możemy nie zorientować się, że jest to fałszywka, że dana osoba nigdy nie wypowiedziałaby takich słów, bo na przykład nie identyfikuje się z jakimiś problemami. Narzędzie to w rękach niewłaściwych osób może być bardzo niebezpieczne. Wyobraźcie sobie, że w ten sposób może załamać się kariera dowolnej osoby na świecie. Deepfake wykorzystuje się dziś głównie w celach satyrycznych, ale także by pokazać jakieś wartości.

Wejdź na stronę: <https://www.youtube.com/watch?v=ko9QLXLIndw> i zobacz, w jaki sposób ktoś wykorzystał twarze czołowych polityków świata i włożył w ich usta piosenkę Johna Lennona pod tytułem Imagine. Pod spodem znajdziesz tekst tej piosenki. Jak widzisz, mówi ona o pokoju na świecie, zaprzestaniu konfliktów zbrojnych, o wartościach, które są bliskie każdemu człowiekowi.

Ćwiczenie

Zastanów się, jaki deepfake Ty możesz stworzyć. Ma on jednak nie być obraźliwy i służyć „dobrym” celom.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Kartki papieru A4, coś do pisania: ołówek, długopis etc.

Inne, znane deepfake’i:

Jon Snow, jeden z najważniejszych bohaterów Gry o tron, przeprosza widzów za zakończenie serialu:

<https://www.youtube.com/watch?v=44wLh3ahOGY>

Mark Zuckerberg ostrzega przed korzystaniem z nowych technologii:

<https://www.youtube.com/watch?v=cnUd0TpuoXI>

Narzędzia do publikacji blogów

CZYM JEST BLOG?

Blog to rodzaj strony internetowej, która zawiera uporządkowane chronologicznie wpisy. Blogi umożliwiają uporządkowanie tych wpisów, a także ich archiwizację. Kiedyś blogi kojarzone były ze stronami bardzo osobistymi, dziś podkreśla się też ich osobisty charakter, ponieważ autor czy autorzy dzielą się swoimi poglądami, opiniami, uwagami. Można nawet powiedzieć, że mają one taki charakter pamiętnikarski, ale blogi piszą też pasjonaci na przykład sztuk walki czy jazdy konnej. Z całą pewnością jest to jeden ze sposobów komunikacji w internecie.

NARZĘDZIA

Nadeszły takie czasy, że nie trzeba być programistą, by założyć własną stronę czy blog. Można to zrobić, korzystając z bezpłatnych narzędzi, które oparte są na szablonach. Szablony należy do siebie dopasować, by stworzyć stronę. Przypównać to można do układanki, puzzli, ale takich, jakie sami skomponujecie. Programy zawierają dziesiątki szablonów (czyli gotowych stron), które należy zmieniać tak, jak się chce, np. dodawać zdjęcia, zmieniać czcionki, dodawać muzykę itd. Nie trzeba więc być wyspecjalizowanym programistą, by mieć własny, atrakcyjny blog, który będzie przyciągał uwagę internautów.

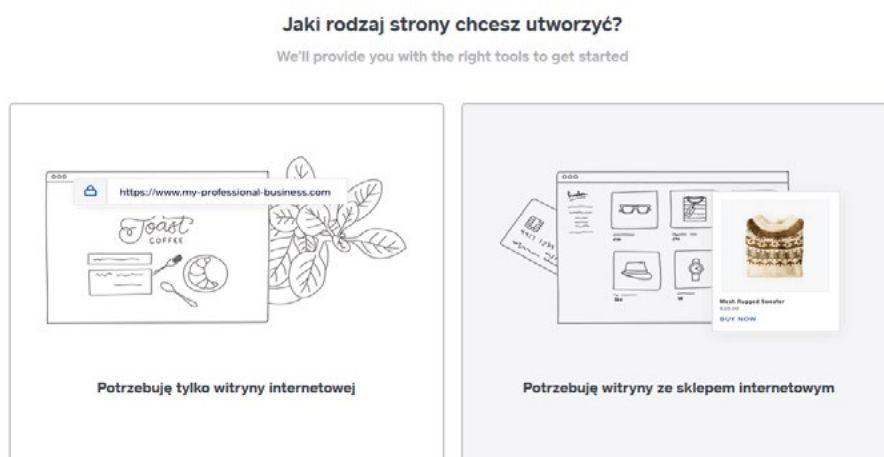
Jest wiele takich programów, np. WordPress, WIX, Duda, SQUARESPACE, Universe itd. My proponujemy Weebly, aplikację ciekawą, która pozwala na to, by rozpocząć przygodę z tworzeniem własnego bloga.

Wchodzimy na stronę:

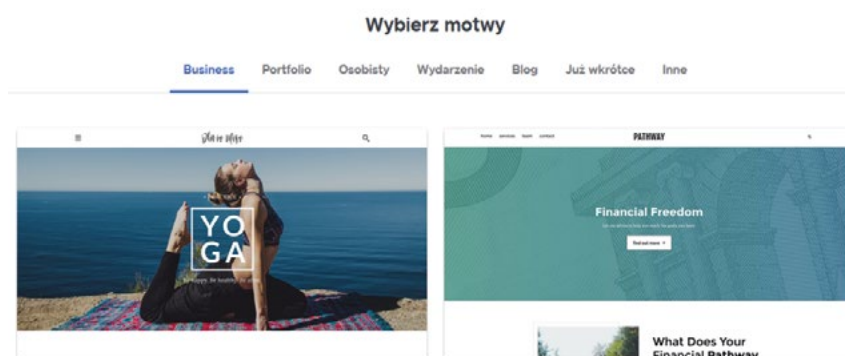
www.weebly.com:

Po zarejestrowaniu pojawi się plansza:

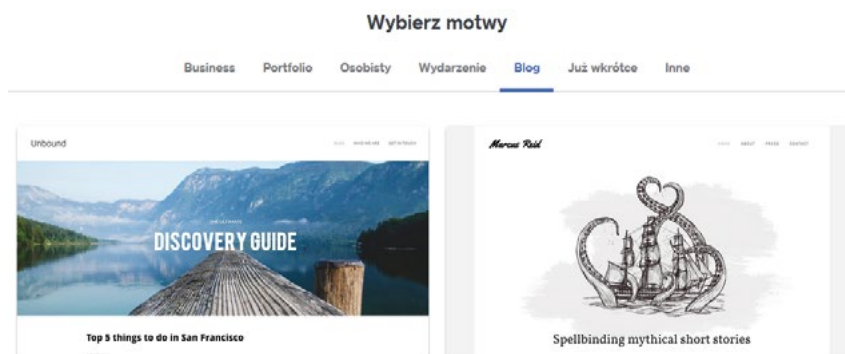

Musisz zdecydować, jaki typ strony Cię interesuje. Jeżeli chcesz założyć witrynę, klikasz na kwadrat lewy i pojawia się kolejna plansza:

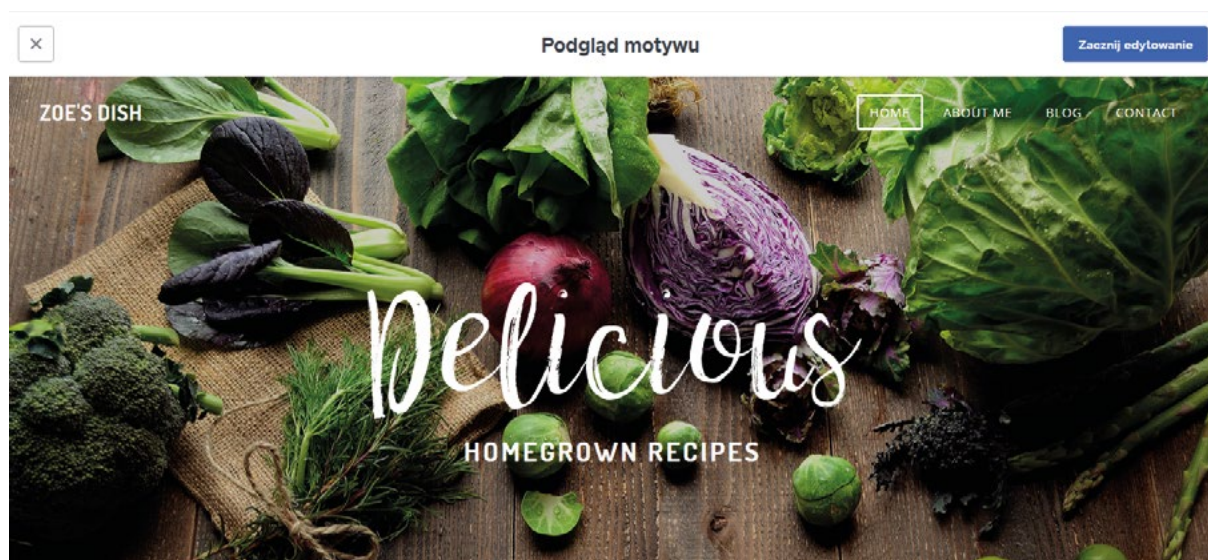

Tu wybierasz, jaki typ strony Cię interesuje. Klikamy na: Blog.

I pojawiają się gotowe szablony stron:

Wybieramy jeden z nich:

Musimy kliknąć w prawy, górny róg: Zaczynj edytowanie i pojawi się następująca plansza:

Tu zaczynamy budować stronę. Panel po lewej stronie pokazuje, co możemy zmieniać lub dodawać. Są tu i czcionki, i zdjęcia, i miejsce na newsletter.

Ćwiczenie

Spróbuj założyć swój pierwszy blog, korzystając z narzędzia Weebly, które poznałeś/poznałaś podczas zajęć.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc.

Ćwiczenie

Wejdź na stronę <https://pl.wordpress.org/> i zobacz, jakie podstawowe funkcje ma to narzędzie. Wypisz te funkcje. Opisz, z których chętnie skorzystasz. Uzasadnij swoje zdanie.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc.

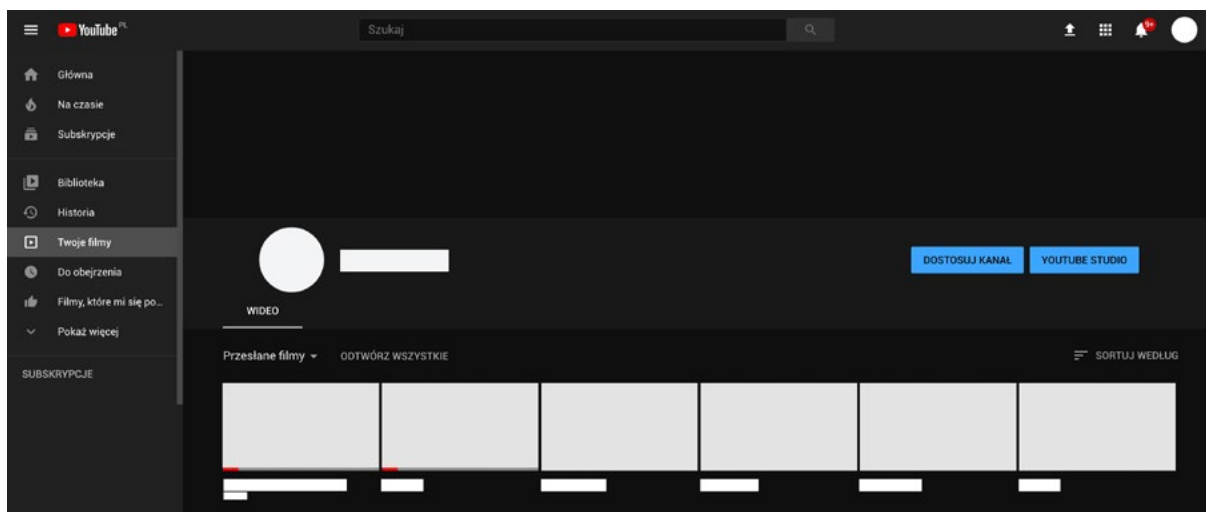
Narzędzia do publikacji treści wideo

PREZENTACJA PRODUKTU

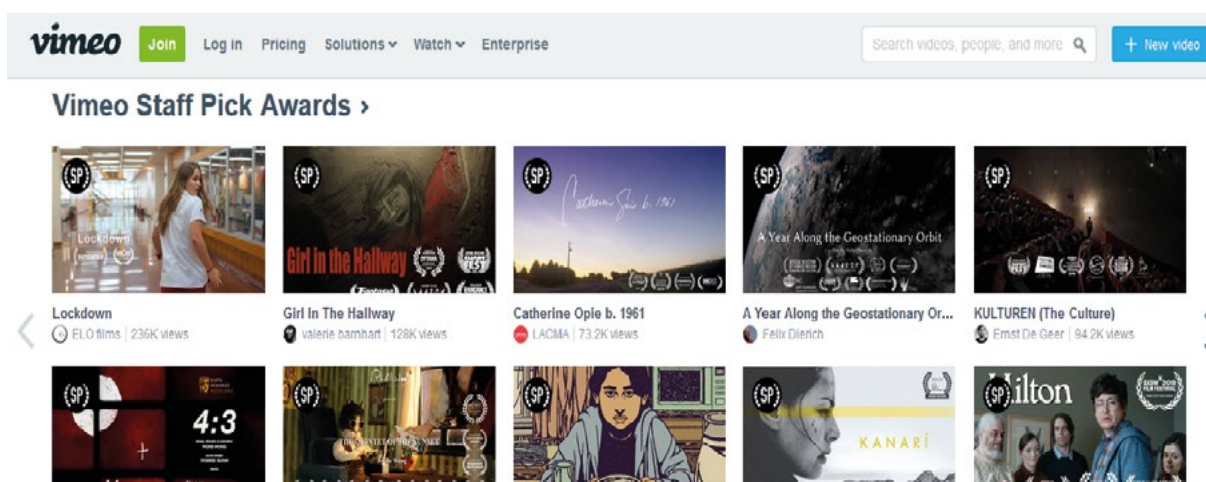
W sieci znaleźć możemy wiele różnych narzędzi do publikacji treści wideo. Można publikować swoje filmy na takich portalach społecznościowych jak na przykład Facebook, ale i tak prym wiodą portale, które specjalnie do tego zostały stworzone, takie jak YouTube, Vimeo, Dailymotion. To serwisy internetowe, które stworzone zostały właśnie po, to by umożliwiać internautom prezentację własnych filmów, wideoklipów, niewielkich produkcji filmowych. Czasami zasoby są jakoś pogrupowane, na przykład można znaleźć filmy dotyczące podróży, kulinariów, sportu, wideoblogi, ale także klipy całkiem znanych artystów.

W Polsce chyba najpopularniejszy jest serwis YouTube, który pozwala na bezpłatne umieszczanie, ocenianie i komentowanie filmów. Użytkownicy portalu dzielą się tutaj na dwie grupy: zarejestrowani, czyli tacy którzy mają konto, i mogą nie tylko oglądać filmy, ale je także zamieszczać. Niezarejestrowani użytkownicy mogą wyłącznie oglądać filmy innych. Oprócz tego YouTube będzie użytkownikom podpowiadał, co jest akurat popularne (na czasie), umożliwiał subskrypcje, tworzenie biblioteki oraz półki z własnymi filmami, które można oglądać wielokrotnie. Jak podaje Wikipedia, dziennie na YouTube umieszczanych jest ponad 85000 filmów. Najpopularniejszym filmem na tym kanale jest teledysk do utworu Despacito, który ma 6,6 miliardów wyświetleń, a najpopularniejszym kanałem jest T-Series, który posiada 127 milionów subskrypcji i ponad 98 miliardów wyświetleń filmów. Widzisz więc, że to ogromne światowe przedsięwzięcie, to serwis, z którego codziennie korzystają miliony ludzi na świecie.

Vimeo to z kolei serwis założony w listopadzie 2004 roku, a jego nazwa odnosi się do gry słów – jest połączeniem słów video i me. W przeciwieństwie do YouTube Vimeo charakteryzuje się tym, że nie ma na nim filmów amatorskich i wynika to z ograniczeń regulaminu. Co ciekawe, na polskiej stronie Vimeo znajdziemy na przykład sesje rady gminy z kilku miast, ważne wydarzenia kulturalne, a nawet, animacje czy filmy dokumentalne. Miłośnicy muzyki znajdą nagrane koncerty, pasjonaci podróży filmy z najdalszych zakątków świata, przyrodnicy filmy o zwierzętach. Tematyka jest zróżnicowana. Vimeo w 2018 roku podjęło decyzję o uruchomieniu kanału, który przeznaczony jest wyłącznie do publikacji filmów holograficznych, czyli trójwymiarowych. Jest to rewolucja na rynku, choć na kanale można znaleźć zaledwie kilkadziesiąt animacji. Nie robią one specjalnego wrażenia. Jeżeli chcielibyśmy uzyskać efekt trójwymiaru, należy kupić specjalny holograficzny wyświetlacz.

Narzędzia do publikacji treści wizualnych

Ponieważ żyjemy w kulturze obrazu, czyli memów, gifów, infografik i rozmaitych fotografii, warto pamiętać o tym wtedy, kiedy planujemy opublikować posty na przykład w mediach społecznościowych. Do bardzo popularnych platform należą: Pablo, Edytor Shutterstock, a także Visually i Pixlr.

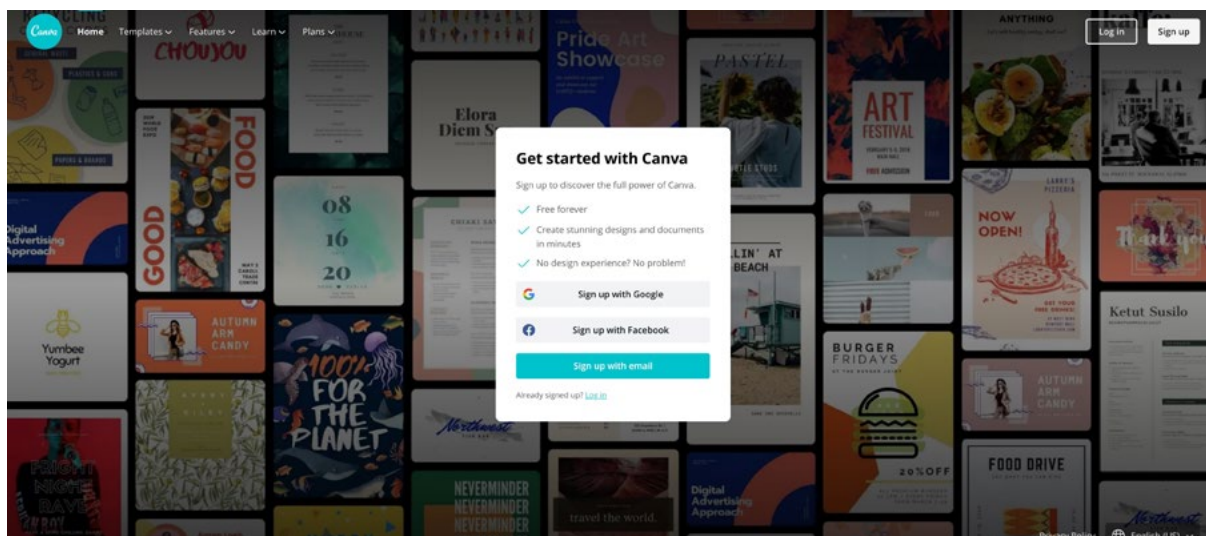
Canva jest dziś prawdopodobnie najpopularniejszym programem online do projektowania graficznego. Co ważne większość jego opcji dostępna jest całkowicie bezpłatnie. Za pomocą Canvy wykonać można praktycznie wszystkie projekty, z jakimi może mieć do czynienia współczesny grafik. Oprócz tego, że jest ona niezwykle prosta w obsłudze i intuicyjna, oferuje pięćdziesiąt tysięcy szablonów do wykorzystania w rozmaitych projektach. Właśnie od tego programu najłatwiej rozpocząć swoją przygodę z projektowaniem graficznym, tym bardziej, że dla całkowitych laików oferuje ona całkiem niezły system pomocy w postaci krótkich, ale rzeczowych porad.

Daje też możliwość tworzenia i udostępniania prezentacji i innych projektów, co znacznie ułatwia pracę, np. w przypadku, gdy mamy do wykonania jakiś projekt w zespole lub chcemy przesłać komuś nasze dzieło. Praca grafika to dziś w dużej mierze właśnie praca zespołowa i umiejętność komunikacji z innymi członkami drużyny. Nie każdy zna się na wszystkim, a wspólne budowanie zazwyczaj przynosi lepsze efekty niż samodzielne zmaganie się z tematem, o którym niewiele wiemy. I na tym polu Canva może okazać się niezastąpiona.

Canva współpracuje także z wieloma aplikacjami i stronami, co pozwala np. na łatwe generowanie kodów QR i zamieszczanie ich w projekcie, wstawianie map Google, linków, filmów wideo... i w zasadzie wszystkiego, co może wymyślić współczesny projektant. Ułatwieniem jest także możliwość połączenia Canvy z różnymi wirtualnymi dyskami umożliwiającymi przechowywanie danych.

REJESTRACJA I LOGOWANIE

Rejestracja w Canvie jest banalnie prosta. po pierwsze można połączyć konta funkcjonujące już w usłudze Google, można zarejestrować się przy pomocy konta na Facebook lub odbyć standardową procedurę rejestracji przy pomocy adresu email. System rejestracji na stronie, po wyborze odpowiedniej dla opcji dla siebie, poprowadzi Cię krok po kroku, aby po kilku minutach móc korzystać z zasobów i możliwości oferowanych przez ten program.

WSZYSTKIE TWOJE PROJEKTY

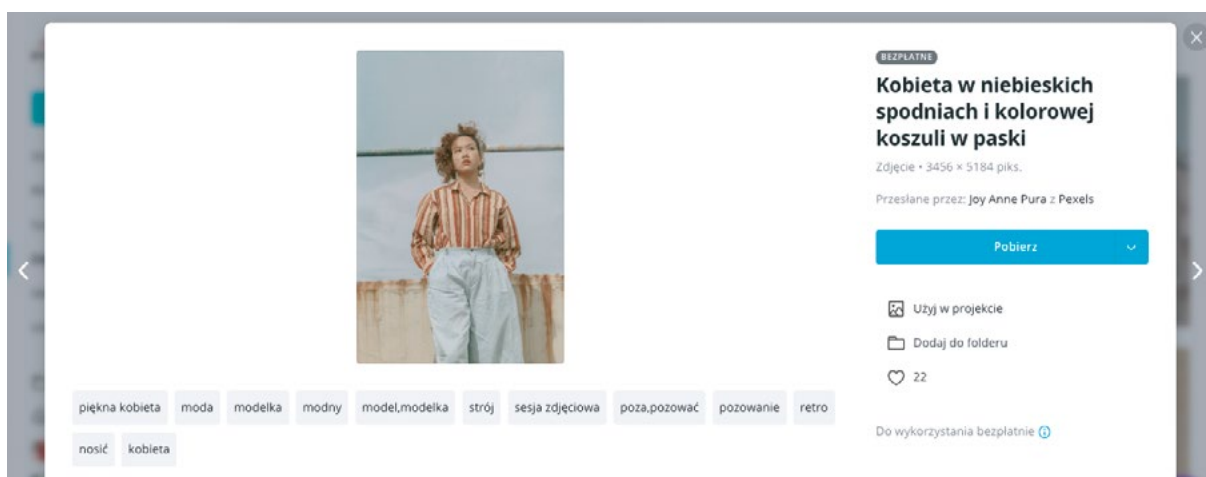
Menu główne w Canvie odsyła nas do naszych projektów zgromadzonych na jednej stronie w taki sposób, aby dostęp do nich był szybki i prosty. Przy większej ilości projektów, dla zachowania porządku warto uszeregować je w folderach. To pozwala jeszcze szybciej je odszukać, gdy będą nam potrzebne.

ZDJĘCIA

Jest też zakładka zdjęć. Powejsciu w nią uzyskujemy dostęp do milionów zdjęć, które możemy wykorzystać w projektach lub po prostu pobrać.

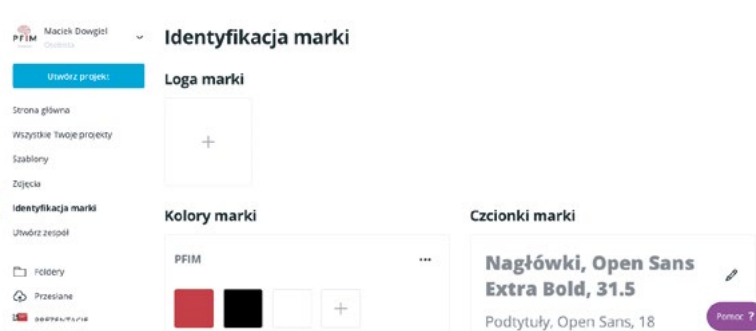

Wszystkie zdjęcia są dokładnie opisane, aby łatwo je było znaleźć.

IDENTYFIKACJA MARKI

Wiele pisaliśmy już o doborze kolorów. Jak już je wybierzemy i zapiszemy program zapamięta je za nas. Canva umożliwia ustawienie kolorów marki (jeżeli jeszcze nie mamy swojej firmy, mogą to być np. kolory ulubione) oraz czcionki, z której korzystamy w identyfikacji graficznej, abyśmy tworząc projekt, nie musieli za każdym razem wyszukiwać na palecie koloru, którym się posługujemy.

SZABLONY

Największym „skarbem”, który wyróżnia Canvę na tle konkurencji są jednak szablony. Na stronie możemy przeczytać, że do dyspozycji mamy ich ponad 50 tysięcy. Zostały one skatalogowane w ok. stu kategoriach przydatnych w pracy, szkole i życiu prywatnym.

Każdy szablon został dokładnie opisany pod kątem wykorzystywanych kolorów oraz czcionek, które są dla niego sugerowane.

Niebieski Koła Pies Instagram Post

Instagram Post • 2160 x 2160 piks.

Użyj tego szablonu

Lubię

Udostępnij

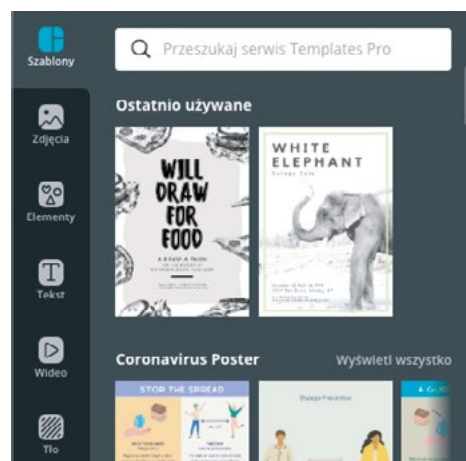
Kolory

PROJEKTOWANIE

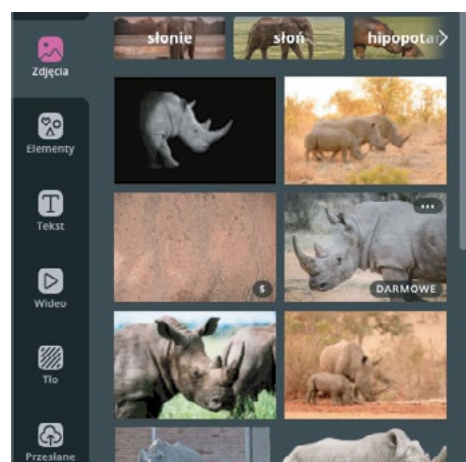
Szablony

Pole Szablony wyświetla propozycje innych układów graficznych w danej kategorii. Pojawiają się tam też podpowiedzi tematyczne, np. odnoszące się do podejmowanego w projekcie problemu.

Zdjęcia

W menu projektu Zdjęcia umożliwiają wyszukiwanie ilustracji, która najlepiej nadaje się do projektu. Część fotografii jest bezpłatna, za inne należy uiścić niewielką opłatę.

Elementy

W zakładce elementy można znaleźć różne grafiki, siatki i proste animacje, które wzbogacą projekt lub ułatwią nad nim pracę.

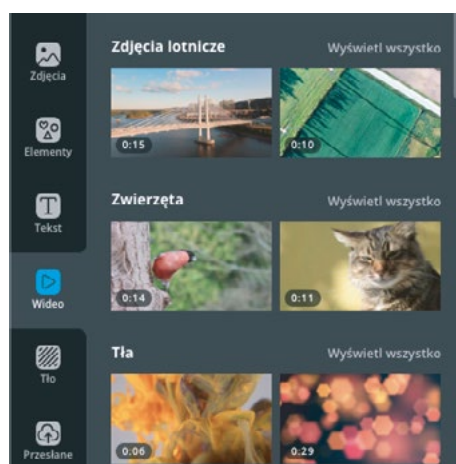
Tekst

Do projektu możemy wstawić dowolny tekst, korzystając z czcionek, które program zaproponuje.

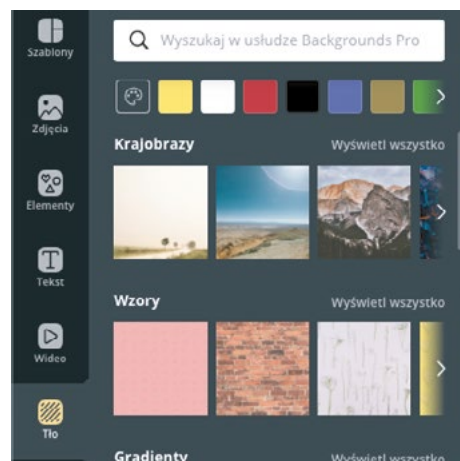
Wideo

Projekt w Canvie można wzbogacić też filmami wideo. Podobnie jak w przypadku zdjęć program ma wbudowaną wyszukiwarkę materiałów wideo.

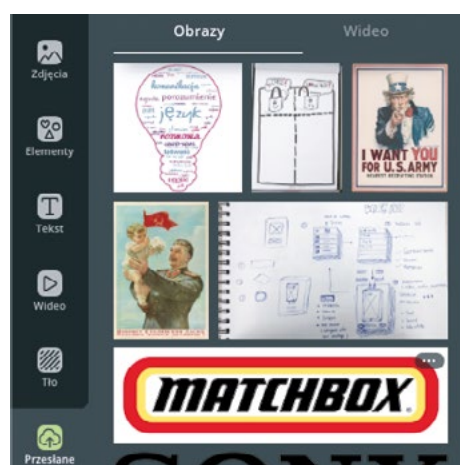
TŁO

Canva korzystającym z niej projektantom proponuje szeroką bazę grafik, które sprawdzą się jako tło w różnego typu projektach.

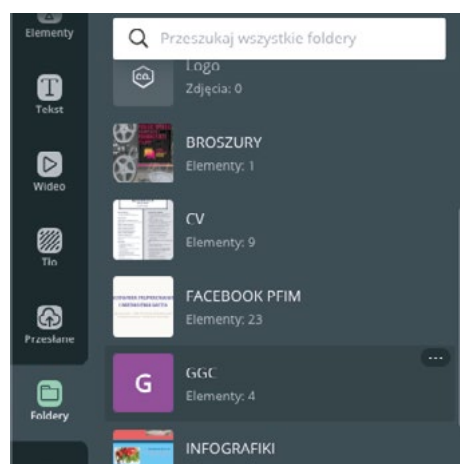
Przesłane

Oczywiście nie jesteśmy ograniczeni wyłącznie do zasobów wideo i zdjęć oferowanych przez program. Bez problemu prześlemy także własne zdjęcia i filmy, z których z powodzeniem będziemy mogli skorzystać w projekcie.

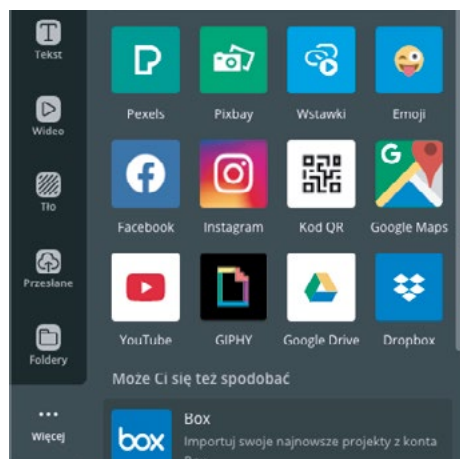
Foldery

Wszystkie przesłane materiały oraz projekty można wygodnie posegregować w folderach dostępnych także z poziomu tworzenia projektu.

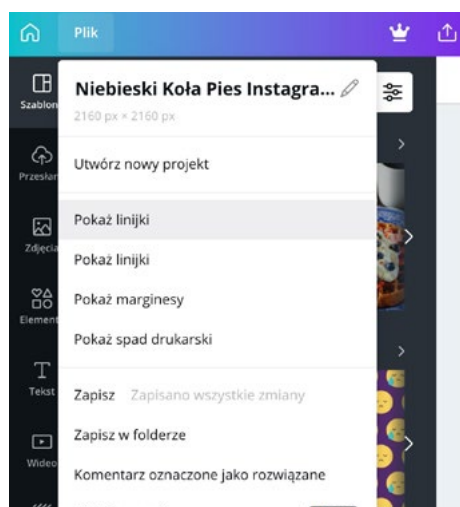
Więcej

Od jakiegoś czasu Canva umożliwia współpracę z innymi stronami, aplikacjami i usługami. Dzięki dodatkom z łatwością np.: wygenerujesz kod QR, wstawisz mapę z Google Maps, opublikujesz projekt na Facebooku lub w innym medium społecznościowym albo skorzystasz ze swoich plików zapisanych w jednej z popularnych chmur.

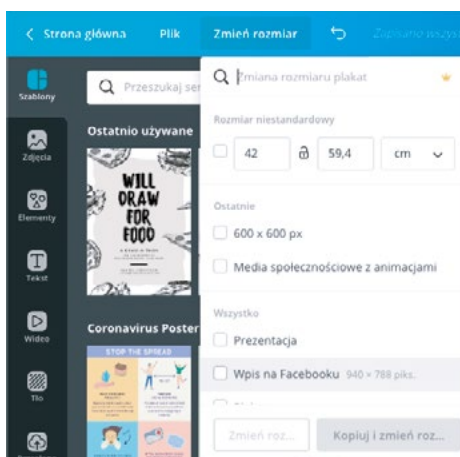
Plik

W menu poziomym na górze strony projektowej znaleźć można zakładkę Plik. po jej rozwinięciu możesz: zmienić nazwę projektu, zobaczyć jak będzie on wyglądał przygotowany do druku (marginesy i spad), zapisać w odpowiednim folderze, sprawdzić historię wersji lub utworzyć kopię swojego projektu. **Uwaga! Wszystkie zmiany jakie są wprowadzane do projektu zapisywane są automatycznie.**

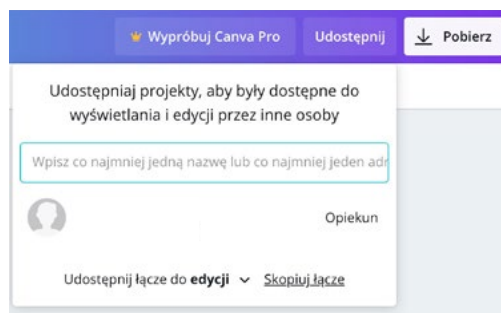
Zmień rozmiar

Jeżeli korzystasz z płatnej wersji rozszerzonej, w polu zmień rozmiar kilkoma kliknięciami zmienisz format swojego projektu, np. z plakatu do wpisu na Facebooku.

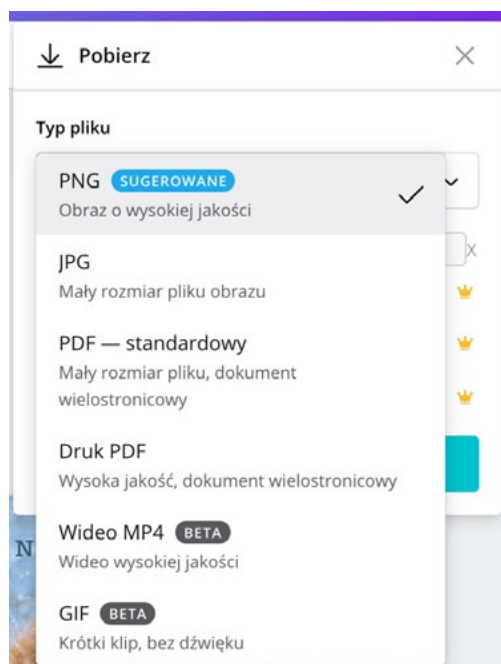
Udostępnij

Projektowaniem w Canvie można się dzielić. Projekt można udostępnić innym użytkownikom zarówno do obejrzenia, jak i do edycji.

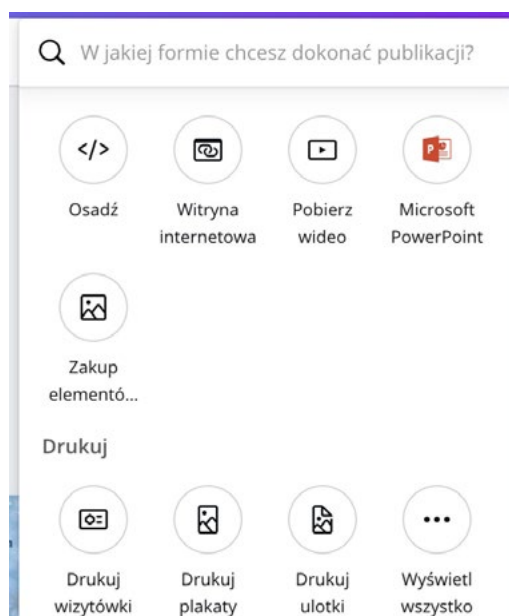
Pobierz

Każdy z projektów można pobrać na swój komputer w potrzebnym formacie. Co ciekawe można też projekt animować, zapisać jako film lub pobrać w formacie do druku (z zaznaczonymi marginesami i spadami).

Prezentacja

Stworzoną prezentację możesz dzielić się z innymi. Możesz pobrać ją na swój komputer, udostępnić łącze, pod którym będzie dostępna, opublikować ją jako witrynę internetową lub pobrać w formacie ppt (Microsoft PowerPoint).

Dobieranie właściwego formatu i kanału do wybranej grupy docelowej

PORTALE SPOŁECZNOŚCIOWE

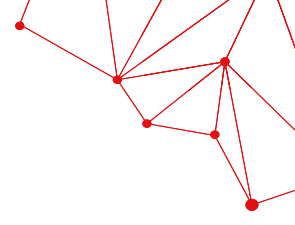
Portale społecznościowe czy inaczej serwisy społecznościowe służą do utrzymywania relacji społecznych i budowania sieci społecznej. Zamiarem twórców takich portali było łączenie ludzi o podobnych zainteresowaniach, poglądach, wspólnym życiu zawodowym i prywatnym. Z zasady portale te mają umożliwiać kontakty z ludźmi, których już znamy i dzielić się z nimi różnymi informacjami na swój temat. Na takim serwisie społecznościowym każdy użytkownik tworzy swój profil i sam decyduje, czy będzie on otwarty, czyli dostępny dla wszystkich użytkowników internetu, albo zamknięty, czyli taki, do którego dostęp będą miały tylko osoby nam znane (są też portale z całkowicie otwartymi profilami). Użytkownicy internetu mają własną przestrzeń, na której mogą publikować zdjęcia, prowadzić rozmowy, otwierać wątki i dyskusje, przysyłać filmy. Do najbardziej znanych serwisów społecznościowych należy dziś oczywiście Facebook, popularny jest też Twitter, Instagram, YouTube. Istnieją też bardzo wyspecjalizowane serwisy społecznościowe takie jak na przykład LinkedIn, na którym użytkownicy umieszczają swoje CV i w ten sposób szukają pracy.

SPECJALIZACJE

Portale społecznościowe różnią się od siebie, bo inaczej powielanie tych samych schematów nie miałoby najmniejszego sensu. Cel ich założenia i funkcjonowania też są inne:

- Twitter to przede wszystkim miejsce do kontaktów z prasą oraz znanymi i wpływowymi osobami. Każdy użytkownik może napisać krótki post (do 280 znaków), który wyświetlany jest na jego profilu i widoczny dla innych użytkowników. Twitter umożliwia tagowanie i odpowiadanie innym użytkownikom. Twitter jest modny szczególnie wśród polityków, którzy za jego pomocą kontaktują się np. z wyborcami.
- Instagram, na którym publikuje się zdjęcia, może pozwolić na budowanie przywiązania odbiorców na przykład do danej marki. Tak w Polsce jak i na świecie robią to celebryci,

którzy regularnie publikują swoje zdjęcia.

- Facebook, czyli najbardziej rozbudowany portal pod względem oferowanych funkcji, jest najlepszym miejscem do angażowania ludzi w najrozmaitsze działania. Tu możemy inicjować dyskusję, zakładać grupy i strony, inicjować akcje wolontariackie, a nawet sprzedawać i kupować. Facebook oferuje nam płatne reklamy, które mogą trafić do wybranej przez nas grupy docelowej.
- Kanał na YouTube najlepiej będzie służyć do utrzymywania kontaktów z odbiorcami poprzez angażowanie ich w oglądanie nowych filmów, materiałów edukacyjnych i innych.
- Jeżeli natomiast chcemy trafić do młodych ludzi i z nimi budować różne relacje w sieci, warto zajrzeć na Snapchat.

Ostatnio ogromną popularnością w sieci cieszy się serwis TikTok. Jest to aplikacja mobilna, która umożliwia w zasadzie wszystkim ludziom bardzo szybkie stworzenie filmu i umieszczenie krótkiego materiału wideo w sieci. Powstała zaledwie w 2016 roku, a dziś z powodzeniem można ją zainstalować w 150 krajach świata. Aplikację określa się jako połączenie Snapchata i Spotify, gdyż użytkownicy tworzą bardzo króciutkie zmixowane z muzyką nagrania i umieszczają je w sieci. W ten sposób powstają nie tylko prawdziwe dzieła, ale także skecze, teledyski, które twórcy mogą bezpośrednio publikować również na Facebooku i Instagramie. Fenomen TikToka polega też na tym, że wykształciły się pewne gatunki filmowe, które są najbardziej popularne na portalu. I tak na przykład można znaleźć stand-up, czyli krótki popis komediowy, tutorial - poradnik opowiadający o tym, jak coś wykonać, lip-sync, czyli film, na którym twórca udaje, że śpiewa oraz transition, czyli przejścia powstałe w wyniku montażu nagrań z przedniej i tylnej kamery smartfona. Użytkownicy mają także możliwość nagrywania na żywo, jednak nagrania live znikają z portalu po zakończeniu transmisji. TikTok umożliwia śledzenie innych osób na portalu. Charakter TikToka też zmienia się od kilku lat, ponieważ kiedyś jego użytkownikami byli przede wszystkim ludzie bardzo młodzi, czyli w Twoim wieku. Dziś coraz więcej jest tam osób starszych, a nawet filmiki umieszczają tam gwiazdy, takie jak na przykład: Margaret, Cleo, Rafał Maserak czy Ewelina Lisowska.

Często mówi się też o zagrożeniach, na które narażeni są szczególnie młodzi ludzie. Jednym z nich jest uzależnienie, ponieważ aplikacja proponuje nieustanne scrollowanie. Drugim, ważnym problemem jest walka z pornografią.

Jak tworzyć teksty?

WSTĘP DO WARSZTATU BLOGERA

Blog to gatunek internetowy, który dziś ma sporo zwolenników. Przypuszczać można, że kiedy pojawił się w sieci, niewiele osób wróżyło mu taką karierę. Od 2005 roku portal Onet.pl organizuje konkurs na najlepszy Blog Roku. Udział w konkursie może wziąć każdy, kto takiego bloga prowadzi. Konkurs przez tyle lat stał się prestiżowy i jest szansą na wypromowanie swojej twórczości w sieci. Nagrody też nie są byle jakie, gdyż konkurs przyciąga sponsorów. Można nawet wygrać samochód. Najlepsi blogerzy traktują te nagrody jako furtkę do dalszej kariery. Niektórym udaje się spełnić marzenia, takie jak na przykład wydanie książki, czy podróże po świecie. Blogi wybierają internauci, głosując sms-owo. Do samego konkursu przystępują setki blogów, zdobycie nagrody wcale nie jest takie łatwe. Można więc powiedzieć, że blogowanie to dziś też rodzaj sztuki.

Oto kilka zasad, które pomogą w tworzeniu wartościowych tekstów:

- 1.** Blog powinien zawierać wartościową treść. W samym blogowaniu nie chodzi o to, aby pisać byle co i byle jak. Blogi tworzą osoby, które mają coś do powiedzenia światu, chcą zachęcić innych do dyskusji, do wymiany myśli. Bardzo istotny jest tutaj dobór tematu, ale także forma, dbałość o zasady ortograficzne, interpunkcyjne czy o kompozycje wpisów.
- 2.** Już przeczytaliście, że internet został stworzony do tego, by się komunikować. Kiedy myślimy o tworzeniu bloga, musimy wiedzieć, że będzie pochłaniał on nasz czas, ponieważ należy dbać o swoich fanów. Tworzenie bloga to nie tylko pisanie tekstów, ale również odpowiadanie na komentarze, dyskusje, odpowiadanie na pytania i budowanie własnej społeczności. Wymaga to oczywiście czasu.
- 3.** Budowanie swojego wizerunku. Jeżeli chcesz stworzyć blog, postaraj się być autentyczny i spraw, by ludzie chcieli do Ciebie wracać. Dlatego nie pisz tekstów pod wpływem emocji wtedy, kiedy się na kogoś gniewasz albo nie pisz o swoich bardzo prywatnych, intymnych sprawach. Nikt nie lubi mieć do czynienia z ludźmi rozkapryszonymi albo takimi, którzy nie panują nad własnymi emocjami.
- 4.** Nie musisz pisać codziennie. Publikowanie w sieci nie musi opierać się na codziennych wpisach. Publikowanie kilku czy kilkunastu wpisów dziennie doprowadzi do tego,

że ludzie będą znudzeni tym, co piszesz. Warto więc zastanowić się i stworzyć własny rytm, na przykład publikować co kilka dni tak, by ludzie mogli „zatęsknić” za Twoimi tekstami.

5. Pamiętaj o tym, że blog to nie tylko słowa, ale też wszystkie elementy wizualne. Dlatego warto zadbać o szatę graficzną, dodać ciekawe zdjęcie, czasem wideo, infografikę, a może mema.
6. Blog powinien być też aktualny. Jeżeli chcesz skomentować jakieś wydarzenie w Polsce czy na świecie, nie rób tego po kilku miesiącach, kiedy już wszyscy o nim zapomną. Rób to na bieżąco. Wtedy Twoi czytelnicy będą mieli poczucie, że idą z Tobą przez świat.
7. Blog powinien być także funkcjonalny i przyjazny czytelnikom. Kiedy więc będziesz planować rozłożenie różnych elementów na stronie internetowej, zastanów się, czy sam chciałbyś/chciałabyś z takiej strony skorzystać. Twoim czytelnikom przyda się na pewno jakieś menu, wyszukiwarka tematów, możliwość łatwego wprowadzania komentarzy. Nic tak nie zniechęca, jak konieczność szukania na stronie czegoś, co jest nam bardzo potrzebne.

CLICKBAIT

Kilka lat temu pojawiła się nazwa: clickbait. Zobacz, co oznacza:

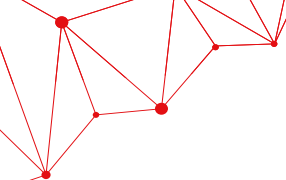
Clickbait to zjawisko internetowe polegające na przyciąganiu uwagi za pomocą tytułów bądź miniaturek, które przesadnie wyolbrzymiają faktyczną treść i/lub znaczenie artykułu.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Clickbait>

Clickbait to sposób pisania nagłówków, tytułów, miniaturek, które mają charakter sensacyjny, często wyolbrzymiają jakąś sytuację, a kiedy czytamy artykuł, okazuje się on rozczarowaniem. Spójrz na to:

Sam tytuł sugeruje, że znany piłkarz, Robert Lewandowski, rozstał się z kimś. Słowo „rozstanie” raczej dotyczy pary. Większość czytelników z pewnością myśli, że piłkarz rozstał się z żoną. Tymczasem okazuje się, że... Zmienił trenera. Tytuł niejako „oszukuje” czytelników. Pamiętaj, by unikać takich zachowań. Dobry tytuł świetnie się sprzedaje, ale też może zniechęcać odbiorców.

Zasady tworzenia tekstów

Zasady pisania tekstów ujęto w formułę: EAST od słów: EASY (proste), ATTRACTIVE (atrakcyjne), SOCIAL (społecznościowe) i TIMELY (na czas). Popatrz:

- EASY Łatwe! Teksty powinny być przede wszystkim krótkie. Zresztą, dziś jesteśmy przyzwyczajeni do szybkich i prostych komunikatów. Ważne, aby dostosować język do odbiorców.
- ATTRACTIVE Żyjemy w czasach, w których zwracamy uwagę tylko na te najbardziej atrakcyjne teksty. Tworząc treść do mediów społecznościowych, należy dostarczać odbiorcom tego, co może być dla nich właśnie atrakcyjne. Warto też, aby materiały zawierały ciekawe, przyciągające uwagę grafiki i ilustracje. Ważne są również emocje. Wpisy mają je budzić. Lepiej by były one pozytywne.
- SOCIAL Społecznościowe! W mediach społecznościowych najważniejsza jest możliwość interakcji. Odbiorca chce działać: dzielić się, lajkować, polecać, ogłaszać, zapraszać, odpowiadać, opiniować, chwalić się i aktywnie budować swój medialny wizerunek. Trzeba zatem zadbać, aby treści można było łatwo udostępniać.
- TIMELY „Na czas”! Terminowość zawsze jest dobrym pomysłem. Trzeba dobrze planować działania w mediach społecznościowych. Nikt nie lubi długiego milczenia. W międzyczasie gotów jest o nas zapomnieć. Nie jest dobrym pomysłem, aby publikować 3 posty jednego dnia, aby później nie odzywać się przez trzy tygodnie.

Ćwiczenie

Zgodnie z zasadą EAST napisz jeden artykuł na wybrany temat (starość, jedzenie, dzieciństwo, film, sport, cyfrowa rzeczywistość – widoczne na slajdzie). Zastanów się, do kogo będziesz kierować treść i gdzie ją opublikujesz.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Kartki papieru A4, coś do pisania: ołówek, długopis etc.

Możesz też skorzystać z komputera i programów do pisania treści typu Word.

NIE BÓJ SIĘ PISAĆ?

1800 znaków

Zaangażuj odbiorców

Aktualna treść

Lead

TEMATY

DZIECIŃSTWO

STAROŚĆ

CYFROWA RZECZYWISTOŚĆ

JEDZENIE

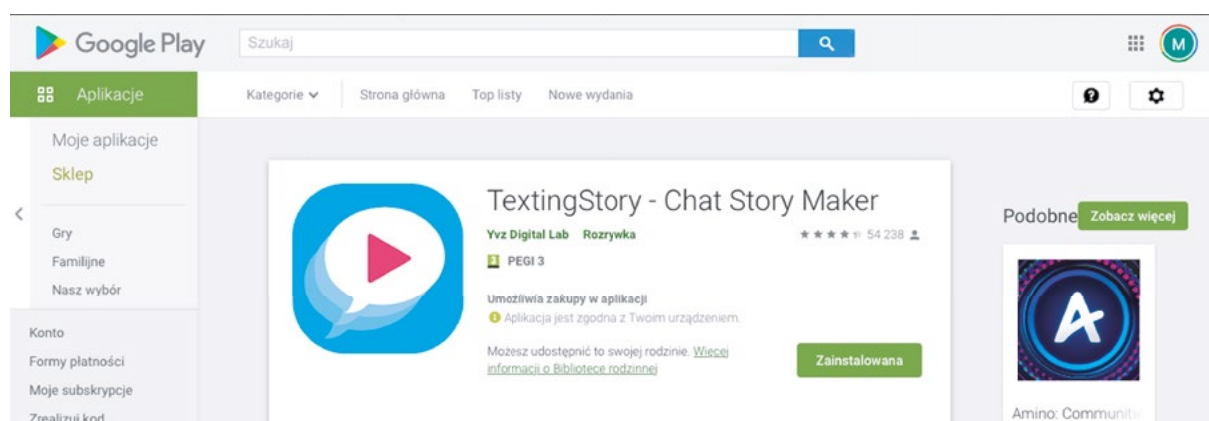
SPORT

FILM

To symulator komunikatora na dwie osoby. Wciel się w obie. Jedna z nich będzie broniła Twojego artykułu, druga go krytykowała. Znajdź więc zalety i wady swojego tekstu!

DIALOGI - DYSKUSJA

Jak robić dobre zdjęcia?

WSTĘP DO WARSZTATU FOTOGRAFA

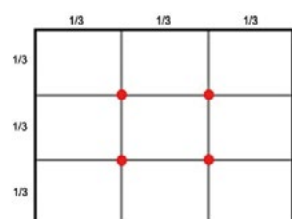
Dziś większość z nas ma wbudowany aparat fotograficzny w telefon komórkowy, możemy więc dokumentować wszystko. Tygodniowo ludzie robią miliony zdjęć. Większość z nich jest jednak nieudana. Zobacz, jakie są zasady tworzenia dobrych zdjęć.

Zdjęcie pokazuje wyraźną linię horyzontu. Aby to uzyskać, można skorzystać z „siatki” w aparacie fotograficznym. Zdjęcia, na których linia horyzontu jest krzywa, wywołują niepokój.

Zdjęcie pokazuje wyraźną linię pionową. Aby to uzyskać, można skorzystać z „siatki” w aparacie fotograficznym. Jeżeli linie pionowe są krzywe, wywołuje to uczucie przytłoczenia.

TRÓJPODZIAŁ

Włączona siatka dzieli zdjęcie na trzy części (w poziomie i pionie). Na stykach linii, w tzw. MOCNYCH PUNKTACH, należy umieścić kulminacyjne punkty zdjęcia.

KOMPOZYCJA CENTRALNA

Jeżeli fotografujemy jeden obiekt, **NIE POWINNIŚMY** umieszczać go w centralnej części kadru!

Zawsze należy się trzymać zasady **TRÓJPODZIAŁU**.

**z perspektywy
ptaka**

To fotografowanie obiektów z góry. Jeżeli tak fotografujemy ludzi, to raczej nie zależy nam na ukazaniu cech indywidualnych. Dobre zdjęcia z góry: jedzenie, biurko itp.

**z perspektywy
żaby**

To robienie zdjęć z dołu. Taka perspektywa dobrze wychodzi przy niektórych dziełach sztuki i grupach ludzi. Kiepsko – kiedy fotografujemy twarz swoją lub kogoś w dużym zbliżeniu. Nie rób tak selfie!

**OŚWIETLENIE - TAK!
LAMPĄ BŁYSKOWĄ - NIE!**

Starajmy się nie używać lamp błyskowych. Znacznie lepiej wychodzą zdjęcia w naturalnym świetle.

**TŁO MA
ZNACZENIE**

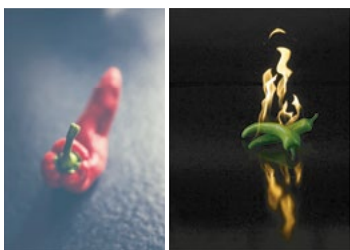

Tło charakteryzuje człowieka, więc warto, aby na zdjęciach nie było przedmiotów, które mogą np. ośmieszyć osobę fotografowaną.

**PODEJDŹ
BLIŻEJ**

Daje to możliwość wyeksponowania tego, co najważniejsze. Często takie zdjęcia zyskują na wartości.

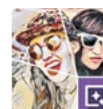
**ZWRÓĆ UWAGĘ
NA OSTROŚĆ**

Zdjęcia powinny z zasady być ostre, choć można ową ostrością się bawić. Służą do tego np. funkcje ostrości głębi w aparatach wbudowanych w telefony lub Sztuczna inteligencja.

SZTUCZNA INTELIGENCJA W APARATACH FOTOGRAFICZNYCH

zrobione przy pomocy:

System SI to system oparty na rozpoznawaniu obrazów, porównywaniu ich z wzorcem pochodzącym z analizy tysięcy fotografii. Jeżeli więc chcesz zrobić zdjęcie ośnieżonych gór, SI rozpozna obraz, porówna z innymi i uruchomi odpowiedni tryb w aparacie, by zdjęcie było np. odpowiednio nasycone kolorami. Czyli SI poprawi rzeczywistość :)

Ćwiczenie

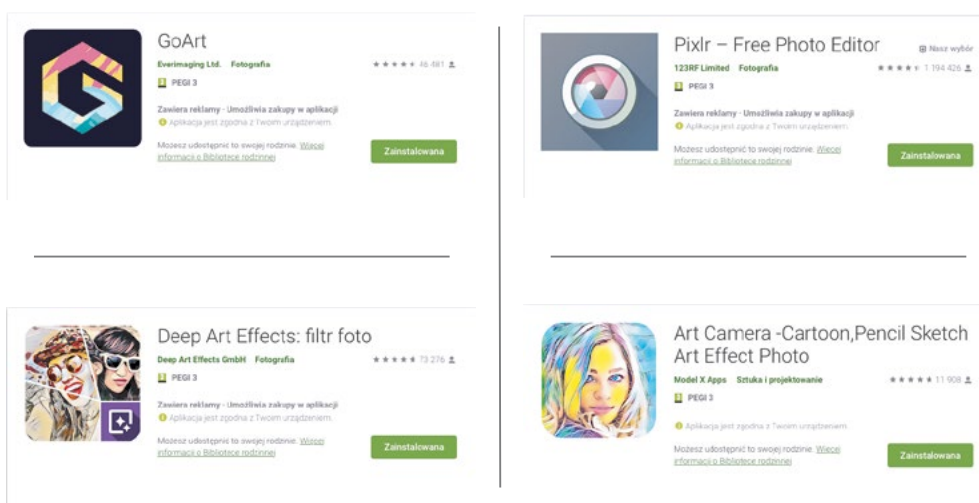
[Praca w parach] Zrób zdjęcie, portret partnerowi/partnerce. Wydobądź cechy, które odzwierciedlają jego/jej osobowość i charakter.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Telefon z wbudowaną kamerą lub cyfrowy aparat fotograficzny.

CIEKAWE APLIKACJE

Ćwiczenie

Przyjrzyj się atrakcyjnym aplikacjom, które oferują najrozmaitsze nakładki na zdjęcia (np. Picas, Prisma). Są narzędzia do nakładania filtrów na zdjęcia. Wypróbuj ich funkcje. Zastanów się, do czego możesz używać takich aplikacji.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc.

Jak robić dobre filmy?

WSTĘP DO WARSZTATU VLOGERA

Atrakcyjny film, podobnie jak zdjęcie, przyciąga uwagę odbiorców. Mało atrakcyjny powoduje, że nikt nie chce go oglądać, a sama strona, na której jest publikowany, traci społeczność. Z tego modułu dowiecie się, czym są plany filmowe, jakie pełnią funkcje i jak kręcić filmy z pomocą aplikacji.

PLANY FILMOWE

Wyrażenie plan filmowy ma dwa znaczenie. Po pierwsze jest to miejsce kręcenia filmu.

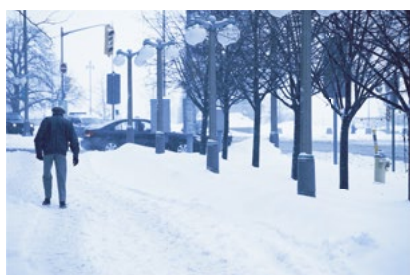
Po drugie, to sposób kadrowania, czyli odległość między kamerą a filmowanym obiektem.

Wyróżniamy kilka planów filmowych, które wykorzystuje się z różnych powodów.

W **planie totalnym** sylwetka ludzka jest niezauważalna, ponieważ plan ten prezentuje przestrzeń, krajobraz. Plan ogólny i pełny dostarczają informacji o czasie i miejscu wydarzeń w filmie.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

W **planie ogólnym** sylwetka ludzka zajmuje mniej więcej jedną trzecią wysokości kadru. W tym planie pokazujemy związki między postacią a miejscem.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

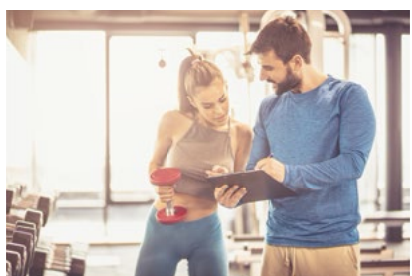
Plan pełny prezentuje postać nieco niższą od wysokości kadru. Twarz bohatera jest słabo widoczna, ale już na nim skupia widz swoją uwagę.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Plan amerykański równoważy informacje dotyczące tła i postaci. Sylwetka ludzka przedstawiona jest w nim od kolan w górę; dzięki temu zaczynają być widoczne niuanse mimiki aktora, a więc i emocje, które wyraża, ale widać też ruch sylwetki w przestrzeni. Tak często filmuje się dialogi.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Plan średni prezentuje postać od pasa w górę. Tak kadrujemy, gdy chcemy pokazać mimikę, gesty bohaterów.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

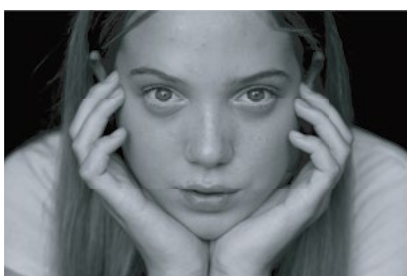
Półzbliżenie – od linii nieco poniżej ramion w górę. Tutaj tło ma raczej niewielkie znaczenie, a reżyser skupia się, by pokazać prywatność bohatera.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

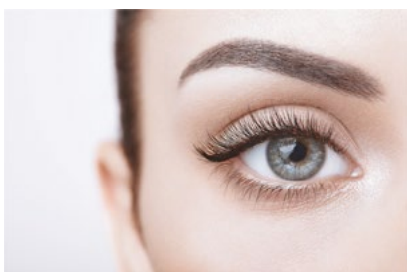
Zbliżenie przedstawia twarz aktora, by bardzo szczegółowo pokazać jego emocje.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Duże zbliżenie ucina czubek głowy i podbródek postaci, koncentrując się na oczach i ustach.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

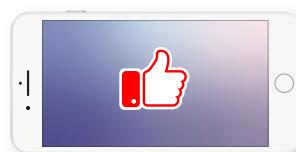
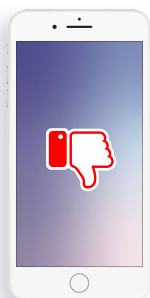

Detal przedstawiający rekwizyt albo fragment ciała aktora (na przykład oko). Reżyser chce w ten sposób pokazać coś, co ma szczególne znaczenie.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

INNE ELEMENTY

Popatrz, jak powinniśmy trzymać telefon komórkowy, gdy używamy wbudowanej kamery i kręcimy film:

Pamiętaj też, by zadbać o dźwięk w filmie. Czasem musisz bliżej podejść do filmowanego obiektu. Nawet najpiękniejszy film może być nieudany, gdy dźwięk nie będzie wyraźny.

Ćwiczenie

Nawiązując do tegorocznych Oscarów, wymyśl historię o klaunie w jednym z trzech gatunków filmowych (horror, dramat, komedia).

STORYTELLING

KOMEDIA

HORROR

DRAMAT

Pracuj metodą storytellingu, wykorzystując aplikację, narzędzie do losowania obrazków: Story Dice (darmowy odpowiednik story cubes).

STORYTELLING

KOMUNIKATYWNOŚĆ - opowiadana historia musi być zrozumiała dla wszystkich odbiorców.

Dobra historia musi mieć **SUSPENS**, zmienia **BIEG AKCJI**, zwiększa napięcie, zaskakuje słuchaczy.

Historia musi mieć **WYRAZISTEGO BOHATERA** lub bohaterów.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

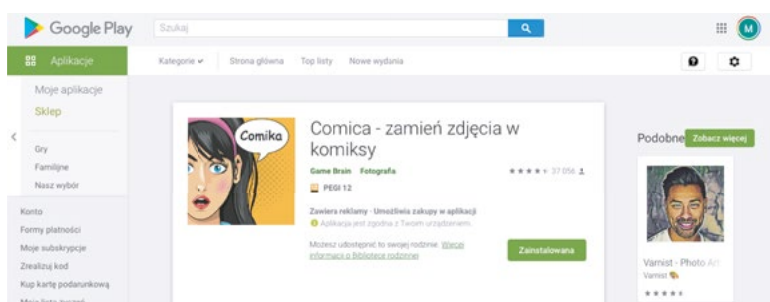
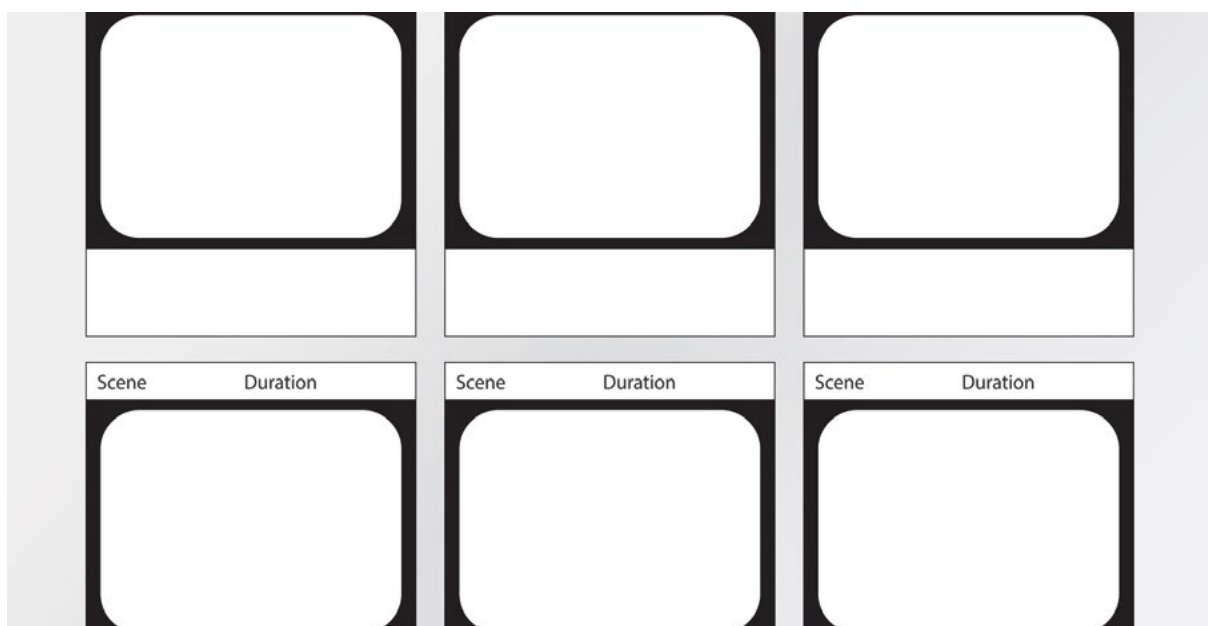
Komputer lub tablet z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc. Pobierz darmową aplikację Story Dice - Story Telling z Google Play lub Apple Store etc.

Na podstawie losowanych ikon przygotuj swoją historię. Po wykonaniu tej części ćwiczenia przejdź do wykonania storyboardu.

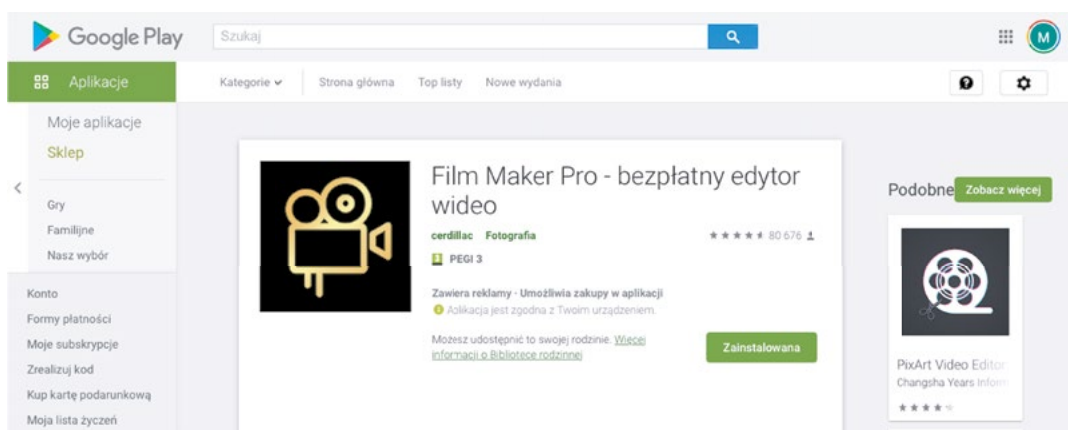

Narysuj storyboard, a następnie sfotografuj każdą z klatek.

Następnie w aplikacji Comica przerób te zdjęcia na Cartoon i dodaj napisy (dymki, jak w komiksach).

I z tych przerobionych zdjęć stwórz zwiastun swego filmu w aplikacji Film Maker Pro. Zapisz, która aplikacja podobała Ci się najbardziej i uzasadnij swoje zdanie.

Bezpieczeństwo podczas budowania wizerunku online

CZYM JEST WIZERUNEK.

Wizerunek, jako dobro osobiste będące wartością o charakterze niemajątkowym ściśle związaną z osobowością człowieka, podlega ochronie prawnej. (...) Dobrem osobistym w postaci wizerunku danej osoby są fizyczne, dostrzegalne cechy człowieka stanowiące jego wygląd zewnętrzny, przyznające mu indywidualne cechy pozwalające na jego identyfikację.

Wyrok SN z dnia 27.02.2003r., sygn. IV CKN 1819/00

Ćwiczenie

Odtwórz film na temat kształtowania bezpieczeństwa i wizerunku w sieci:

<https://www.youtube.com/watch?v=XMcr2-Ke3I4>

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc.

Potem stwórz listę 5 zachowań w sieci, których powinno się unikać.

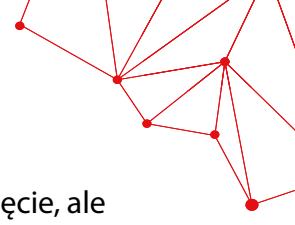
Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Kartki papieru A4, coś do pisania: ołówek, długopis etc.

ROZTROPNOŚĆ

Kiedy myślisz o swoim bezpieczeństwie w sieci, ale też o wizerunku, pamiętaj o tym, że nic w sieci nie ginie, zawsze pozostaje jakiś ślad. Niechciane informacje, które publikujemy pod wpływem chwili, bardzo trudno wykasować. W zasadzie jest to niemożliwe. Zawsze też warto pomyśleć nad tym, kogo mogą interesować informacje o nas. Pewnie nie będziesz specjalnie zaskoczony/a, kiedy dowiesz się, że mogą one być ważne dla na przykład ubezpieczycieli, przyszłych pracodawców, ale też członków naszej rodziny. Kiedy publikujemy bez refleksji różne informacje na swój temat, musimy także wziąć pod uwagę bezpieczeństwo właśnie naszych bliskich. Wyobraź sobie sytuację, że publikujesz w sieci zdjęcia świetnego samochodu Twoich rodziców. Robisz to na niezabezpieczonym profilu i w zasadzie wszyscy

mogą to zdjęcie zobaczyć. A potem samochód znika. Złodziej wykorzystał Twoje zdjęcie, ale zaatakował całą Twoją rodzinę. Pamiętaj też o tym, w jaki sposób informacje publikowane dziś będą mieć wpływ na naszą przyszłość. Już dziś pracodawcy czy uczelnie wyższe sprawdzają swoich kandydatów w sieci. Nieroztropne zachowanie może mieć wpływ na nasze zatrudnienie, na to czy dostaniemy się na wyższe studia, czy awansujemy, dostaniemy podwyżkę itd. i na koniec zastanów się, jaki wpływ różne informacje, które publikujesz o sobie w sieci, będą mieć na Twoje życie osobiste i czy chciałbyś/ chciałabyś, aby za 20 czy 30 lat Twoje dzieci odnalazły je w sieci.

Jak bezpiecznie publikować informacje o sobie? Czego unikać?

JEST JEDNA ZASADA...

Prawdopodobnie szukając informacji na temat wizerunku w sieci, możesz znaleźć wiele porad. Jednak tylko jedna jest nadrzędna i jej są podporządkowane wszystkie inne. Brzmi ona:

Jeżeli czegoś nie robisz w życiu poza siecią, nie rób tego w sieci.

CZEGO LEPIEJ NIE ROBIĆ?

- 1.** Nie publikuj żadnych danych wrażliwych: numerów telefonów, PESEL, kont czy kart kredytowych, dowodów osobistych, czy adresów, a nawet w wielu sytuacjach adresów e-mail.
- 2.** Nie publikuj w sieci zdjęć: na których jesteś niekompletnie ubrany/a, wewnątrz mieszkań, drogich przedmiotów, z wakacji, gdy na nich właśnie przebywamy, zdjęć z prywatnych spotkań.
- 3.** Nie publikuj swoich danych geolokalizacyjnych (czyli nie oznaczaj się w każdym miejscu, w którym jesteś).
- 4.** Przyjmuj do grona znajomych tylko osoby, które znasz poza siecią.
- 5.** Zamknij swój profil, ustaw go jako prywatny tak, aby dostępu do Twoich postów nie miały osoby spoza listy znajomych.

Jak radzić sobie z negatywnymi stronami obecności online jak trolling, stalking?

TROLLOWANIE

Trollowanie (trolling) – antyspołeczne zachowanie charakterystyczne dla forów dyskusyjnych i innych miejsc w Internecie, w których prowadzi się dyskusje. Jego celem jest wywołanie gniewu lub skupienie na sobie uwagi użytkowników sieci. Osoby uprawiające trolling nazywane są trollami. Trollowanie polega na zamierzonym wpływaniu na innych użytkowników poprzez ich ośmieszenie lub kierowane pod ich adresem wyzwiska, co z kolei, ma prowadzić do wywołania kłótni. Typowe miejsca działania trolli to grupy i listy dyskusyjne, fora internetowe, czaty itp. Trollowanie jest złamaniem jednej z podstawowych zasad netykiety. Jego efektem jest dezorganizacja danego miejsca w Internecie, w którym prowadzi się dyskusję i skupienie uwagi na trollującej osobie.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Trollowanie>

STALKING

Stalking – obecnie *stalking* jest definiowany jako „złośliwe i powtarzające się nagabywanie, naprzykrzanie się czy prześladowanie zagrażające czyjemuś bezpieczeństwu”.

Stalking jest często powiązany z czynami karalnymi, tj. obrazą i zniewagą, zniszczeniem mienia, przemocą domową. Przykładowe zachowania definiowane jako *stalking* to śledzenie ofiary, osaczanie jej (np. poprzez ciągłe wizyty, telefony, smsy, pocztę elektroniczną, podarunki) i ciągłe, powtarzające się nagabywanie. Działania te są szczególnie niebezpieczne, gdy mogą przybrać formę przemocy fizycznej, zagrażającej życiu ofiary.

W polskim kodeksie karnym stalking (zdefiniowany jako *uporczywe nękanie powodujące uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotne naruszenie prywatności*) od 6 czerwca 2011 r. stanowi przestępstwo, zagrożone karą pozbawienia wolności do 3 lat (art. 190a § 1 k.k.) lub – w przypadku doprowadzenia ofiary do próby samobójczej – do 10 lat. Osoba dopuszczająca się stalkingu nazywana jest stalkerem.

GDY SPOTKASZ TROLLA LUB STALKERA

Reakcja na działanie trolla powinna być inna niż na działanie stalkera. Troll, choć zachowuje się chamsko i bezczelnie, najczęściej nie łamie prawa. Stalker natomiast podlega karze.

Gdy trafisz na trolla internetowego na pewno:

- nigdy i pod żadnym pozorem nie reagujesz na jego wypowiedzi; jeżeli będziesz mu coś tłumaczyć, wyśmiej Cię i obrazi; po prostu udawaj, że ten człowiek nie istnieje,
- możesz też zgłosić te wypowiedzi moderatorom lub administratorom strony/grupy i poprosić, by wyciągnęli konsekwencje - zablokowali trolla, usunęli go z grupy, skasowali jego wpisy.

GDY TRAFISZ NA STALKERA NA PEWNO:

- zabezpiecz wszelkie dowody - nie kasuj maili, SMS-ów, stwórz zdjęcia ekranów komputera itd. Wszystko to może przydać się w sądzie,
- nie kontaktuj się ze stalkerem, nie odpowiadaj na wiadomości, nie prowokuj ich,
- koniecznie poinformuj zaufaną osobę dorosłą, która będzie mogła ocenić sytuację i podjąć kroki prawne.

W obu przypadkach warto porozmawiać z rodzicami/opiekunami, psychologiem, zwierzyć się przyjaciółom, by nie pozostać samemu z problemem.

Gdzie szukać pomocy i ochrony przed tego typu zachowaniami?

HEJT STOP

Strona: <http://hejtstop.pl/> służy do zgłaszania przypadków hejtu w sieci.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę: <https://fdds.pl/> krok po kroku pokazuje, gdzie można się zgłosić w przypadku cyberprzemocy.

 O NAS PROBLEM KLUB PRZYJACIÓŁ DZIECI CO ROBINY POMÓŻ 1x

AKTUALNOŚCI SZUKAJ POMOCY? OFERTA BAZA WIEDZY KONTAKT Q EN

Telefon dla Rodziców i Nauczycieli 800 100 100

Dla kogo:

- dla rodziców i nauczycieli w sytuacjach związanych z problemami
- dla rodziców, opiekunów lub nauczycieli z podejrzeniem lub stwierdzeniem doświadczania przez dzieci i młodzież agresji i przemocy w szkole, cyberprzemocy i zagrożeń związanych z nowymi technologiami, wykorzystywania seksualnego, kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, uzależnień, depresji, myśli samobójczych lub zaburzeń odżywiania

Formy pomocy:

- konsultacje telefoniczne i online

Jak się zgłosić:

- zadzwoń pod bezpłatny i anonimowy numer telefonu (dostępny ze wszystkich telefonów stacjonarnych i komórkowych): 800 100 100
- telefon jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 12.00-15.00.
- więcej informacji i kontakt online przez stronę www.800100100.pl

Ćwiczenie

Obejrzyj zdjęcia jednej z najbardziej znanych kampanii na świecie, kampanii Unicefu – *One shot is enough*. Zastanów się, jak wyglądałaby Twoja kampania przeciwko przemocy w sieci. Zaprojektuj ją w trzech zdjęciach. Użyj znanych Ci aplikacji do obróbki zdjęć.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc. Otwórz w przeglądarce wyszukiwarkę internetową i wpisz "Kampania Unicef One shot is enough" a następnie wybierz opcję obrazków spośród wyszukanych wyników.

Czyje są moje treści?

- plagiat i legalne cytowanie

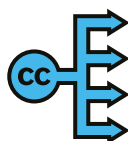
PODSTAWOWE POJĘCIA Z PRAWA AUTORSKIEGO

Prawo autorskie

Przedmiotem prawa autorskiego jest utwór

Utwór jest chroniony prawem autorskim od momentu powstania. Określa ono w jaki sposób inni mogą z niego korzystać i jakie zyski może czerpać autor. Jest to ochrona automatyczna.

- BY i Uznanie autorstwa
- NC \$ Wykorzystanie niekomercyjne
- ND = Bez utworów zależnych
- SA © Na tych samych warunkach

Twórca może również sam ustalić zasady, na jakich chce, by jego utwór był udostępniany, oznaczając go licencjami Creative Commons.

Prawa autorskie dzielimy na: **osobiste**

Chronią więź autora z utworem. Są niezbywalne.

Gwarantują, że utwór będzie zawsze podpisany nazwiskiem twórcy lub jego pseudonimem (chyba że zdecyduje się on pozostać anonimowy).

Dozwolony użytek

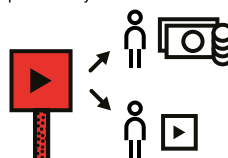
Prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

majątkowe

Majątkowe prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem na tzw. polach eksploatacji. Są to sposoby korzystania z utworu, które autor może sprzedać lub udzielić na nie licencji. Prawa majątkowe są dziedziczne, można nimi handlować, a czasem przysługują naszemu pracodawcy.

Oznacza to, że jedna osoba może być autorem, a inna zarabiać na jego dziele.

Autorskie prawa majątkowe obowiązują:

Przez cały czas życia autora

70 lat po jego śmierci

70 lat od daty pierwszej publikacji, jeśli twórca nie jest znany albo jeśli przysługują one innej osobie niż twórca

70 lat od daty powstania, jeśli utwór nie został nigdy rozpowszechniony

50 lat od daty pierwszej emisji programów RTV oraz sporządzenia fonogramów i wideogramów

Projekt dofinansowany przez

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Infografika dostępna jest na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska

projekt: www.piotrekchuchla.com

UTWÓR

Utwory - pojęcie utworu jest jednym z podstawowych elementów systemu prawa autorskiego. W potocznym rozumieniu za utwór uznajemy przede wszystkim wynik jakiejś działalności o artystycznym charakterze, taki jak film, obraz, książka czy piosenka. Nie mamy też problemów w uznaniu za utwór artykułów naukowych, rozmaitych broszur, opracowań, analiz czy tekstów publikowanych w prasie: chociaż nie mają one charakteru artystycznego, na pewno muszą być wynikiem jakiejś twórczej pracy. Zaproponowana w ustawie o prawie autorskim definicja utworu jest jednak zdecydowanie szersza.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/utwory/>

Komentarz: Zwróć uwagę na to, że autorem utworu może być zarówno małe dziecko, jak i dorosły człowiek, bo musi on mieć charakter indywidualny. Autor utworu to twórca.

AUTORSKIE PRAWA OSOBISTE

Autorskie prawa osobiste - Prawa osobiste to bardzo ważna kategoria praw autorskich. Określają one podstawowe zasady wykorzystywania utworów, a przy tym są to prawa wieczne i niezbywalne. Każdy twórca ma prawo do autorstwa, czyli do uznania przez każdego jego relacji z utworem wynikającej z faktu jego stworzenia. Z prawem tym powiązane jest kolejne autorskie prawo osobiste - *prawo oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo*. Bolesław Prus napisał Lalkę ponad 100 lat temu, ale nadal każdy ma obowiązek podpisania tego utworu jego imieniem i nazwiskiem (a właściwie to przyjętym przez niego już na początku pracy dziennikarskiej pseudonimem). Po drugie twórca posiada *wyłączne prawo do podjęcia decyzji o pierwszym udostępnieniu swojego dzieła publiczności*. Tylko autor decyduje, czy przechowywane w szufladzie albo na komputerze materiały zostaną pokazane komuś jeszcze, czy rękopis powieści powędruje do wydawnictwa, a nagranie z komórki trafi do internetu. Jeśli ma w głowie pomysł na scenariusz czy melodię piosenki, tylko od niego zależy, czy podzieli się nią z kimś innym. Nie wolno nam rozpowszechniać utworu wbrew woli jego twórcy. Celem tej ochrony jest poszanowanie godności osobistej twórcy wyrażającej się w jego intelektualnym związku z dziełem. Chociaż brzmi to dość patetycznie, taka ochrona może mieć zdecydowanie praktyczny wymiar — widać to szczególnie w przypadku plagiatów, tak częstych dziś w szkołach i na uczelniach.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/autorskie-prawa-osobiste/>

Komentarz: Prawa osobiste:

- są wieczne - nie ulegają przedawnieniu,
- są niezbywalne - nikt nie może sprzedać praw osobistych do swojego utworu, dlatego pisanie prac np. licencyjnych i sprzedawanie ich, by ktoś mógł się pod nimi podpisać swoim imieniem i nazwiskiem, jest nielegalne,
- służą temu, by powiązać autora z jego dziełem,
- służą temu, by autor mógł sam zdecydować o pierwszej publikacji.

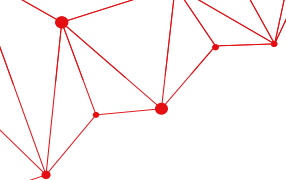
AUTORSKIE PRAWA OSOBISTE

Autorskie prawa majątkowe - Istotą majątkowych praw autorskich jest przyznanie ich posiadaczowi monopolu na korzystanie z utworów. Monopol ten ma jednak ograniczony zakres. Na przykład, dzięki przepisom o dozwolonym użytku każdy z nas ma prawo w pewnym zakresie korzystać z utworu bez konieczności uzyskania zgody posiadacza praw majątkowych, a pewne wykorzystania zgody takiej wymagają.

Czym jest korzystanie z utworu?

Przeczytanie książki, obejrzenie filmu, wysłuchanie koncertu, odtworzenie płyty itp. jest oczywiście korzystaniem z utworu, ale nie podlega kontroli i ograniczeniom ze strony posiadaczy praw majątkowych. Problemy zaczynają się tam, gdzie mamy do czynienia ze zwielokrotnianiem, modyfikacją lub rozpowszechnianiem utworu, czyli w sytuacjach takich jak: kserowanie książki, cytowanie, nagrywanie audycji radiowych lub programów telewizyjnych, udostępnienie w internecie filmów czy zdjęć, publikacja tłumaczenia artykułu z prasy zagranicznej czy odtworzenie piosenki w radiu.

Autorskie prawa majątkowe są, w przeciwieństwie do praw osobistych, ograniczone w czasie. Po upływie określonego czasu utwory przechodzą na własność całego społeczeństwa — stają się elementem domeny publicznej. Standardowo ochrona autorskich praw majątkowych — czyli faktyczny monopol na kontrolę nad utworem — trwa przez 70 lat od daty śmierci twórcy. Jeśli utwór jest anonimowy, okres ochrony liczy się od daty pierwszego rozpowszechnienia. W przypadku utworów audiowizualnych (filmów) okres obowiązywania ochrony liczy się od daty śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego

reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej na potrzeby takiego utworu.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/autorskie-prawa-majatkowe/>

Komentarz: Autorskie prawa majątkowe:

- można sprzedać
- są ograniczone w czasie - trwają 70 lat po śmierci autora (czyli przez ten czas spadkobiercy mogą dysponować utworami),
- można je porównać do wszystkich innych przedmiotów, które podlegają spadkom: domy, mieszkania, samochody,
- po ich ustaniu utwór przechodzi do domeny publicznej.

DOMENA PUBLICZNA

Domena publiczna - to zasób utworów, które nie są — z różnych względów — objęte autorskimi prawami majątkowymi. W domenie publicznej są dzieła, które nigdy nie były objęte autorskim prawem majątkowym oraz te, do których ograniczenia wynikające z tego prawa wygasły.

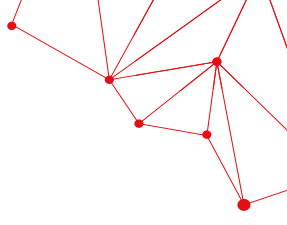
Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/domena-publiczna/>

Komentarz: Domena publiczna:

- to dobro wspólne,
- są w niej utwory, które nigdy nie były objęte autorskim prawem majątkowym (np. utwory Adama Mickiewicza, bo takie prawo wtedy nie istniało),
- są w niej utwory, co do których autorskie prawa majątkowe wygasły.

Przykładem strony, która opiera się na domenie publicznej jest strona:
www.wolnelektury.pl

DOZWOLONY UŻYTEK PRYWATNY

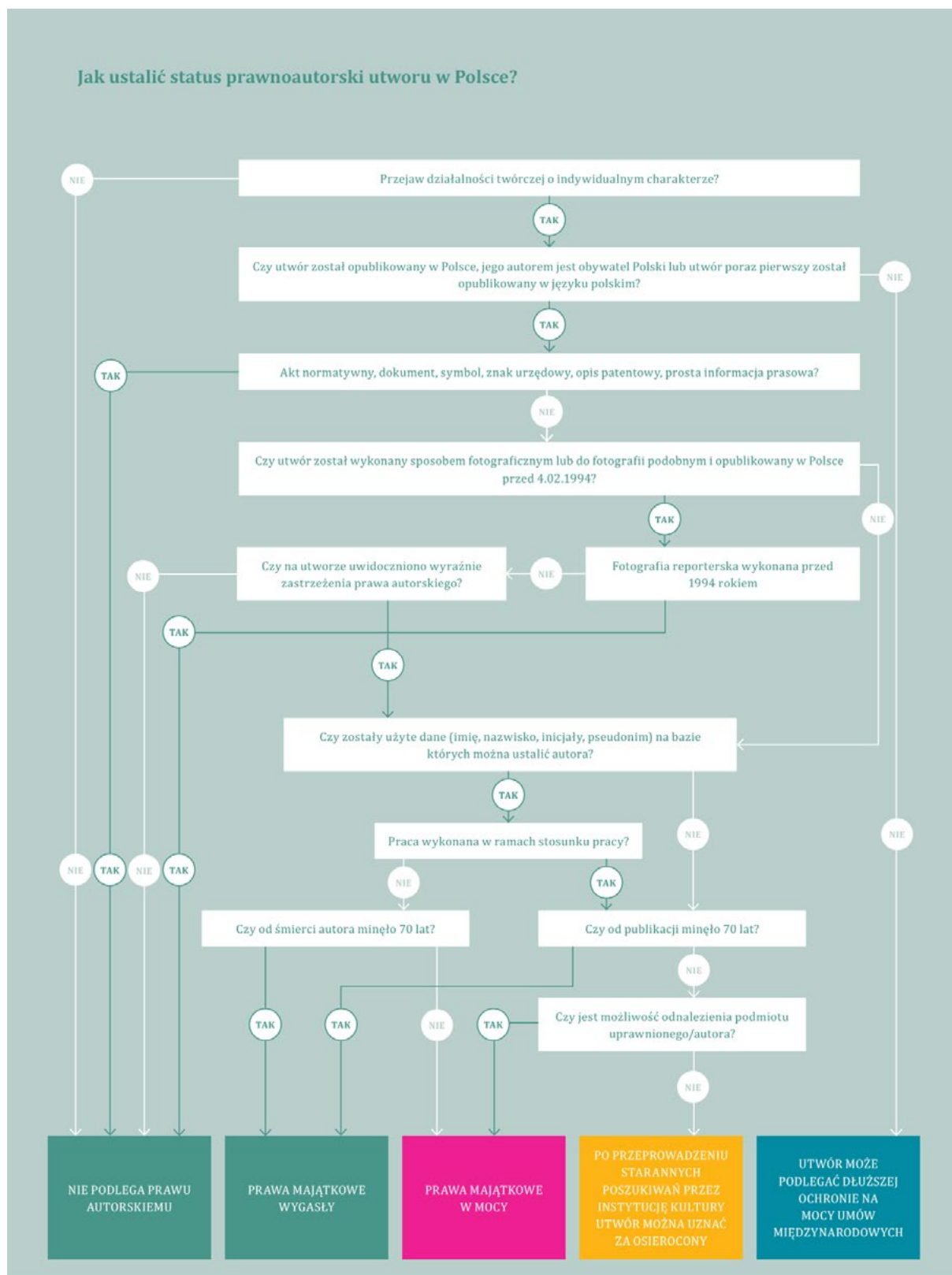
Dozwolony użytek prywatny - autorskie prawa majątkowe ograniczają naszą swobodę korzystania z utworu. Na szczęście w prawie autorskim znajdują się przepisy pozwalające na korzystanie z utworów na różne sposoby bez konieczności uzyskiwania zgody uprawnionych osób (właścicieli praw majątkowych), choć obwarowane jest to szeregiem ograniczeń. Te swobody użytkowników nazywamy *dozwołonym użytkowaniem*. Uzyskujemy je bez względu na wolę uprawnionych, ponieważ takie ograniczenie monopolu autorskiego zapisane jest bezpośrednio w ustawie. Dozwolony użytek dzieli się na dozwolony użytek prywatny i publiczny.

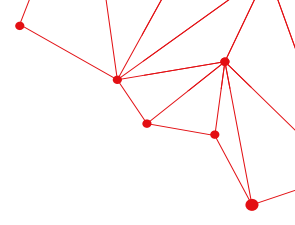
Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/podrecznik-dozwolony-uzytek-prywatny/>

Komentarz: Dozwolony użytek prywatny:

- **masz prawo skopiować płytę, którą kupisz w sklepie, i odtwarzać ją w samochodzie,**
- **masz prawo słuchać radia,**
- **masz prawo zrobić zdjęcie strony książki, jeżeli jest Ci potrzebna do nauki,**
- **masz prawo sprzedać książkę lub płytę, którą wcześniej kupisz.**

USTALENIE STATUSU PRAWNOAUTORSKIEGO

Ćwiczenie

Prześledź infografikę, by ustalić status utworów. Zastanów się, jaki status mają: Pan Tadeusz, komentarz na Facebooku, wpis na blogu, rysunek kilkuletniego dziecka, rozkład jazdy pociągów, ustawa o systemie edukacji.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Kartki papieru A4, coś do pisania: ołówek, długopis etc.

PLAGIAT

W szerokim tego słowa znaczeniu, plagiatem jest przypisanie sobie lub wprowadzenie w błąd co do autorstwa dobra niematerialnego stworzonego lub odkrytego przez inną osobę. Plagiat będzie zatem naruszeniem prawa autorskiego wtedy i tylko wtedy, gdy dochodzi do przypisania lub wprowadzenia w błąd co do autorstwa utworu lub jego fragmentu. Ściśle rzecz ujmując, będzie to wtedy naruszenie autorskich praw osobistych, ale może temu towarzyszyć także naruszenie praw majątkowych.

Źródło: <https://prawokultury.pl/kurs/plagiat>

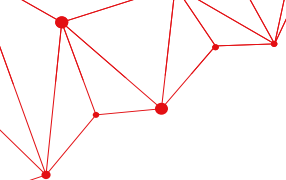
Komentarz: Plagiat to po prostu kradzież cudzego utworu i przypisanie sobie jego autorstwa.

Plagiat podlega karze:

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Art. 15.

- 1.** Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.
- 2.** Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie albo publicznie zniekształca taki utwór, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie.
- 3.** Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w inny sposób niż określony w ust. 1 lub 2 narusza cudze prawa autorskie lub prawa pokrewne określone w art. 16, art. 17, art. 18, art. 19 ust. 1, art. 191, art. 86, art. 94 ust. 4 lub art. 97, albo nie wykonuje obowiązków

określonych w art. 193 ust. 2 lub art. 20 ust. 1-4, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

LEGALNE CYTOWANIE

Oto fragmenty Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Art. 29.

1. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości.

Art. 34.

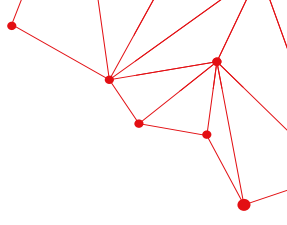
Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości.

Komentarz:

- **cytat musi być odpowiednio oznaczony,**
- **ktoś, kto czyta, musi wiedzieć, że korzysta się z cudzego utworu,**
- **cytując, informujemy o autorze oraz o źródle cytowanego fragmentu,**
- **jeśli jego autor nie jest znany, należy również o tym poinformować,**
- **jeżeli oznaczmy cytat, możemy korzystać z utworu bez zezwolenia i zapłaty wynagrodzenia twórcom,**
- **cytat zawsze czemuś służy, nikt nie może mieć wątpliwości, że cytując, wykorzystujesz cudze słowa, by poprzeć swoje zdanie lub polemizować ze zdaniem kogoś.**

Źródło: <http://prawokultury.pl/kurs/prawo-cytatu>

Ćwiczenie

Wejdź na blog Kamila Śliwowskiego: <https://otwartezasoby.pl/> Zobacz jego zawartość. Napisz, co przykuwa Twoją uwagę?

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc. Wpisz w przeglądarce internetowej adres bloga.

Ćwiczenie

Zrób mem/kartkę/plakat/ulotkę (do wyboru również w innych szablonach) w Canvie. Musi on jednak być zgodny z prawem. Zapisz, co możesz wykorzystać.

Narzędzia niezbędne do wykonania ćwiczenia:

Komputer z dostępem do internetu, przeglądarka internetowa np. Mozilla Firefox, Chrome, Internet Explorer etc. Wejdź w przeglądarce na www.canva.com i otwórz swój profil.

Biblioteka pojęć:

Potrzeba informacyjna

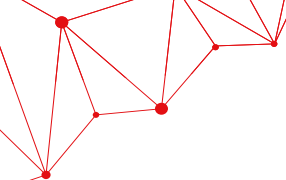
Informacje wymagane przez danego użytkownika, niezbędne ze względu na cel i okoliczności jego działań. Potrzeba informacyjna prowadzi do rozpoczęcia wyszukiwania informacji.

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/slowniczek/>

Bańka filtrująca

(Ang. *filter bubble*) – sytuacja powstała w wyniku działania określonego algorytmu, gdzie osoba korzystająca z sieci otrzymała informacje wyselekcjonowane, które dobrane zostały na podstawie informacji dostępnych na temat użytkownika, np. lokalizacja lub historia wyszukiwania. Powoduje to, że użytkownik zamknięty jest w samonapędzającym się cyklu opinii, a szukający nie zostaje nigdy skierowany na odmienne tematy lub punkty widzenia.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Ba%C5%84ka_filtruj%C4%85ca

Fake news

Fałszywa wiadomość, często o charakterze sensacyjnym, publikowana w mediach z intencją wprowadzenia odbiorcy w błąd w celu osiągnięcia korzyści finansowych, politycznych lub prestiżowych.

Rozprzestrzeniana jest poprzez media drukowane i nadawcze serwisy informacyjne, media elektroniczne czy serwisy społecznościowe. Często stosowane są chwytliwe nagłówki w celu zwrócenia możliwie dużej uwagi. Fałszywe wiadomości mogą być elementem dezinformacji w ramach działań określanych jako środki aktywne w grupie „czarnej” technologii hybrydowych. Należy rozróżnić nieprawdziwe i wprowadzające w błąd fałszywe wiadomości od satyry lub parodii, która jest przeznaczona dla celów humorystycznych i nie ma na celu wprowadzenia w błąd odbiorców. Prawdziwe wiadomości bywają również uznawane za fałszywe przez osoby lub instytucje z powodu negatywnej dla tych osób lub instytucji zawartości.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Fake_news

Legenda miejska

Pozornie prawdopodobna informacja rozpowszechniana w mediach, internecie lub w kręgach towarzyskich, która budzi wielkie emocje u odbiorców.

Legenda miejska elektryzuje słuchaczy i prowokuje ich do komentarzy i dalszego jej przekazywania, dotyczy bowiem sytuacji mogących się przytrafić każdemu lub znanych osób. Era Internetu i szybkiej wymiany informacji znacznie przyspieszyła obieg tego rodzaju plotek, obecnych od dawna w grupach społecznych. Legendy miejskie często są przekształceniem wcześniejszych opowieści ludowych – na przykład opowieść o czarnych wołgach (którymi rzekomo porywano ludzi, zwłaszcza dzieci, w epoce PRL), czy o pedofilach (lub narkomanach) zabierających małe dzieci z centrów handlowych, przetwarza wcześniejszą plotkę o Żydach porywających dzieci po to, by wyssać lub wytoczyć z nich krew i użyć do rytualnej macy.

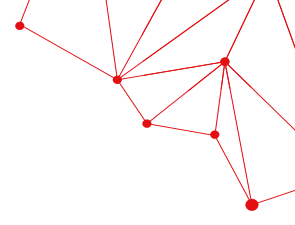
Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Legenda_miejska

Deepfake

Nagranie spreparowane przy użyciu sztucznej inteligencji. Polega na nałożeniu twarzy konkretnej osoby na dowolną postać. Możemy przez to zobaczyć jak pewne osoby mówią rzeczy, których nigdy nie powiedziały lub wykonują czynności, których nigdy w rzeczywistości nie robiły przed kamerami

Źródło: <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/deepfakes-historia-falszywych-filmow-i-pomysly-na-walke-z-nimi/s17z2p0>

TikTok

(*W Chinach jako Douyun*) – aplikacja mobilna umożliwiająca tworzenie i udostępnianie bardzo krótkich materiałów wideo. Została utworzona przez chińskie przedsiębiorstwo ByteDance, we wrześniu 2016. Dostępna w ponad 75 wersjach językowych, w 150 krajach świata. W czerwcu 2018 miała łącznie ponad 500 milionów użytkowników. Główna funkcjonalność aplikacji polega na możliwości wysyłania bardzo krótkich (do 15 sek.) materiałów wideo, w założeniu treścią zbliżonych do teledysków muzycznych. We wrześniu 2017 przedsiębiorstwo ByteDance, właściciel TikTok, wykupiło za 1 miliard USD popularną w Europie i Stanach Zjednoczonych konkurencyjną aplikację musical.ly.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/TikTok>

Google Analytics

Internetowe narzędzie do analizy statystyk serwisów WWW, udostępniane przez firmę Google. Został stworzony na bazie systemu wykupionej przez Google firmy Urchin Software. Google udostępnił bezpłatną usługę Analytics w listopadzie 2005. Do połowy roku 2006 istniały ograniczenia co do liczby zakładanych kont i profili, obecnie system dostępny jest dla każdej osoby posiadającej konto w Google.

Usługa jest darmowa dla użytkowników, których witryny są odwiedzane miesięcznie nie więcej niż 5 milionów razy. Jeśli użytkownik korzysta z usługi Google AdWords może być zwolniony z opłat bez limitu odsłon witryny.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Google_Analytics

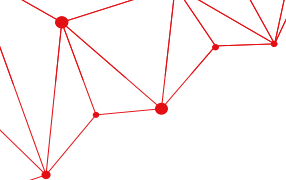
Statystyki Grupy Odbiorców

(*Facebook Audience Insights*) - narzędzia wewnętrznych Facebooka, które pozwalają sprawdzić zainteresowania, demografię czy średnią aktywność użytkowników z grupy docelowej.

Clickbait

Zjawisko internetowe polegające na przyciąganiu uwagi za pomocą tytułów bądź miniatur, które przesadnie wyolbrzymiają faktyczną treść i/lub znaczenie artykułu.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Clickbait>

Plan tonalny

W planie totalnym sylwetka ludzka jest niezauważalna, ponieważ plan ten prezentuje przestrzeń, krajobraz. Plan ogólny i pełny dostarczają informacji o przestrzennej aranżacji sceny i zachowaniu oraz kostiumie postaci, dlatego najczęściej za ich pomocą realizuje się ujęcia ustanawiające.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Plan ogólny

W planie ogólnym sylwetka ludzka zajmuje mniej więcej jedną trzecią wysokości kadru.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Plan pełny

Plan pełny prezentuje postać nieco niższą od wysokości kadru.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Plan amerykański

Plan amerykański równoważy informacje dotyczące tła i postaci. Sylwetka ludzka przedstawiona jest w nim od kolan w górę; dzięki temu zaczynają być widoczne niuanse mimiki aktora, a więc i emocje, które wyraża, ale widać też ruch sylwetki w przestrzeni.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Plan średni

Plan średni prezentuje postać od pasa w górę.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Półzbliżenie

Półzbliżenie – od linii nieco poniżej ramion w górę.

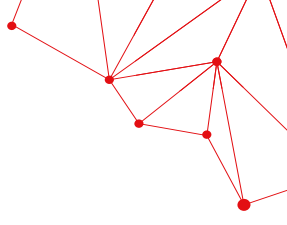
Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Zbliżenie

Zbliżenie przedstawia twarz aktora.

Źródło: <http://edukacjafilmowa.pl/abc-filmu/>

Duże zbliżenie

Duże zbliżenie ucina czubek głowy i podbródek postaci koncentrując się na oczach i ustach.

Źródło: <http://edukacjafilmmowa.pl/abc-filmu/>

Detal

Detal przedstawiający rekwizyt albo fragment ciała aktora (na przykład oko).

Źródło: <http://edukacjafilmmowa.pl/abc-filmu/>

Scenorys

(*Ang. storyboard*), *scenopis obrazkowy* – seria obrazów i szkiców, będących wskazówkami przy filmowaniu dla reżyserów, scenografów, operatorów, aktorów i montażystów. Scenorys jest wykonywany przez specjalnego rysownika określanego w branży filmowej i reklamowej jako storyboardzista. Ilustrowany scenopis filmu, swego rodzaju komiks. Kolejny etap prac przygotowawczych do filmu po scenariuszu i scenopisie opisowym.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Scenorys>

Wizerunek

Podobizna osoby utrwalona w postaci obrazu, rysunku, fotografii bądź sposób percepcji danej osoby (np. polityka przez jego elektorat) lub rzeczy.

Sąd Najwyższy stwierdził, iż aby wizerunek był objęty ochroną prawa cywilnego, musi być wykonany tak aby dawał możliwość identyfikacji osoby przedstawionej, bez względu na sposób ujęcia (z przodu, z boku, etc.). Rozpoznawalność musi mieć natomiast charakter powszechny (nie ogranicza się do wąskiego kręgu osób).

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wizerunek>

Utwory

Pojęcie utworu jest jednym z podstawowych elementów systemu prawa autorskiego. W potocznym rozumieniu za utwór uznajemy przede wszystkim wynik jakiejś działalności o artystycznym charakterze, taki jak film, obraz, książka czy piosenka. Nie mamy też problemów w uznaniu za utwór artykułów naukowych, rozmaitych broszur, opracowań, analiz czy tekstów publikowanych w prasie: chociaż nie mają one charakteru artystycznego, na pewno muszą być wynikiem jakiejś twórczej pracy. Zaproponowana w ustawie o prawie autorskim definicja utworu jest jednak zdecydowanie szersza.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/utwory/>

Autorskie prawa osobiste

Prawa osobiste to bardzo ważna kategoria praw autorskich. Określają one podstawowe zasady wykorzystywania utworów, a przy tym są to prawa wieczne i niezbywalne. Spróbujmy opisać niektóre z nich. Każdy twórca ma prawo do *autorstwa*, czyli do uznania przez każdego jego relacji z utworem wynikającej z faktu jego stworzenia. Z prawem tym powiązane jest kolejne autorskie prawo osobiste — *prawo oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo*. Bolesław Prus napisał *Lalkę* ponad 100 lat temu, ale nadal każdy ma obowiązek podpisania tego utworu jego imieniem i nazwiskiem (a właściwie to przyjętym przez niego już na początku pracy dziennikarskiej pseudonimem). Szczególnym przypadkiem naruszeniem prawa do autorstwa jest plagiat: przypisanie sobie autorstwa utworu stworzonego przez kogoś innego. Ale nie tylko o plagiat tu chodzi. Także usunięcie informacji o autorze jest naruszeniem prawa do autorstwa, nawet jeśli nie popełniamy przy tym plagiatu. Autor ma prawo do autorstwa swojego utworu, a nie jakiegoś innego. Jeśli tworzymy utwór zależny, to musimy zawsze prawidłowo oznaczyć co pochodzi z utworu oryginalnego, a co jest naszym wkładem. Po drugie twórca posiada wyłączne prawo do podjęcia *decyzji o pierwszym udostępnieniu swojego dzieła publiczności*. Tylko autor decyduje, czy przechowywane w szufladzie albo na komputerze materiały zostaną pokazane komuś jeszcze, czy rękopis powieści powędruje do wydawnictwa, a nagranie z komórki trafi do internetu. Jeśli ma w głowie pomysł na scenariusz czy melodię piosenki, tylko od niego zależy, czy podzieli się nią z kimś innym. Nie wolno nam rozpowszechniać utworu wbrew woli jego twórcy. Autor ma też prawo do *integralności* swoich utworów, nawet jeśli prawa majątkowe do nich zostały przekazane komuś innemu lub wygasły. W przypadku utworów z domeny publicznej tego prawa nie można egzekwować, jeśli nie ma już z kim konsultować wprowadzanych zmian (nie ma dostępu do spadkobierców autora). Ochrona praw osobistych nie ma na celu zabezpieczenia majątkowego interesu twórcy, choć korzystanie z nich lub naruszenie może wiązać się z takimi konsekwencjami (np. wypłata zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną zniekształceniem utworu, zapłata wyższego wynagrodzenia z tytułu sporządzenia projektu budynku przez uznanego, a nie początkującego architekta itd.). Celem tej ochrony jest poszanowanie godności osobistej twórcy wyrażającej się w jego intelektualnym związku z dziełem. Chociaż brzmi to dość patetycznie, taka ochrona może mieć zdecydowanie praktyczny wymiar — widać to szczególnie w przypadku plagiatów, tak częstych dziś w szkołach i na uczelniach.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/autorskie-prawa-osobiste/>

Autorskie prawa majątkowe

Istotą majątkowych praw autorskich jest przyznanie ich posiadaczowi monopolu na

korzystanie z utworów. Monopol ten ma jednak ograniczony zakres. Na przykład, dzięki przepisom o dozwolonym użytku każdy z nas ma prawo w pewnym zakresie korzystać z utworu bez konieczności uzyskania zgody posiadacza praw majątkowych, a pewne wykorzystania zgody takiej wymagają. Czym jest korzystanie z utworu?

Przeczytanie książki, obejrzenie filmu, wysłuchanie koncertu, odtworzenie płyty itp. jest oczywiście korzystaniem z utworu, ale nie podlega kontroli i ograniczeniom ze strony posiadaczy praw majątkowych. Problemy zaczynają się tam, gdzie mamy do czynienia ze zwielokrotnianiem, modyfikacją lub rozpowszechnianiem utworu, czyli w sytuacjach takich jak: kserowanie książki, cytowanie, nagrywanie audycji radiowych lub programów telewizyjnych, udostępnienie w internecie filmów czy zdjęć, publikacja tłumaczenia artykułu z prasy zagranicznej czy odtworzenie piosenki w radiu.

Część z tych działań wymaga uzyskania zgody właściciela praw autorskich i wypłaty na jego rzecz odpowiedniego wynagrodzenia, a inne są zawsze legalne.

Autorskie prawa majątkowe są, w przeciwieństwie do praw osobistych, ograniczone w czasie. Po upływie określonego czasu utwory przechodzą na własność całego społeczeństwa — stają się elementem domeny publicznej (więcej na ten temat w rozdziale 7). Standardowo ochrona autorskich praw majątkowych — czyli faktyczny monopol na kontrolę nad utworem — trwa przez 70 lat od daty śmierci twórcy. Jeśli utwór jest anonimowy, okres ochrony liczy się od daty pierwszego rozpowszechnienia. W przypadku utworów audiowizualnych (filmów) okres obowiązywania ochrony liczy się od daty śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej na potrzeby takiego utworu.

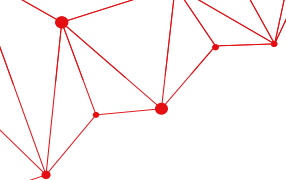
Okres ochrony utworu

W całej Unii Europejskiej, w tym także w Polsce, jest to 70 lat od śmierci twórcy lub daty upublicznienia utworu.

Okres po śmierci autora liczony jest od ostatniego dnia roku kalendarzowego. Dlatego dzieła Tadeusza Boya-Żeleńskiego, który zmarł 4 lipca 1941 roku, do domeny publicznej weszły dopiero 1 stycznia 2012 roku. Na całym świecie 1 stycznia obchodzony jest jako Dzień Domeny Publicznej. Więcej informacji na ten temat znaleźć można w rozdziale 7).

W przypadku utworów, których twórcami jest wiele osób (np. autorzy słów i muzyki do piosenki), utwór objęty jest monopolem przez 70 lat od śmierci najpóźniej zmarłego twórcy.

Trzeba pamiętać, że oprócz praw majątkowych twórcy istnieją także prawa pokrewne: prawa majątkowe producentów fonogramów/wideogramów, prawa artystów wykonawców czy prawa majątkowe związane z pierwszymi czy krytycznymi wydaniem utworów z domeny

publicznej. Obecnie czas ich trwania to 25 do 50 lat od pierwszego rozpowszechnienia.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/autorskie-prawa-majatkowe/>

Domena publiczna

To zasób utworów, które nie są — z różnych względów — objęte autorskimi prawami majątkowymi. W domenie publicznej są dzieła, które nigdy nie były objęte autorskim prawem majątkowym oraz te, do których ograniczenia wynikające z tego prawa wygasły.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/domena-publiczna/>

Dozwolony użytek prywatny

Autorskie prawa majątkowe ograniczają naszą swobodę korzystania z utworu. Na szczęście w prawie autorskim znajdują się przepisy pozwalające na korzystanie z utworów na różne sposoby bez konieczności uzyskiwania zgody uprawnionych osób (właścicieli praw majątkowych), choć obwarowane jest to szeregiem ograniczeń. Te swobody użytkowników nazywamy dozwolonym użytkowaniem. Uzyskujemy je bez względu na wolę uprawnionych, ponieważ takie ograniczenie monopolu autorskiego zapisane jest bezpośrednio w ustawie. Dozwolony użytek dzieli się na dozwolony użytek prywatny i publiczny.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/podrecznik-dozwolony-uzytek-prywatny/>

Licencje

To po prostu sposób na udzielanie zgody na konkretne wykorzystanie utworu. W odróżnieniu od umowy przeniesienia praw, korzystając z licencji właściciel praw nie traci swoich przywilejów wynikających z autorskiego prawa majątkowego.

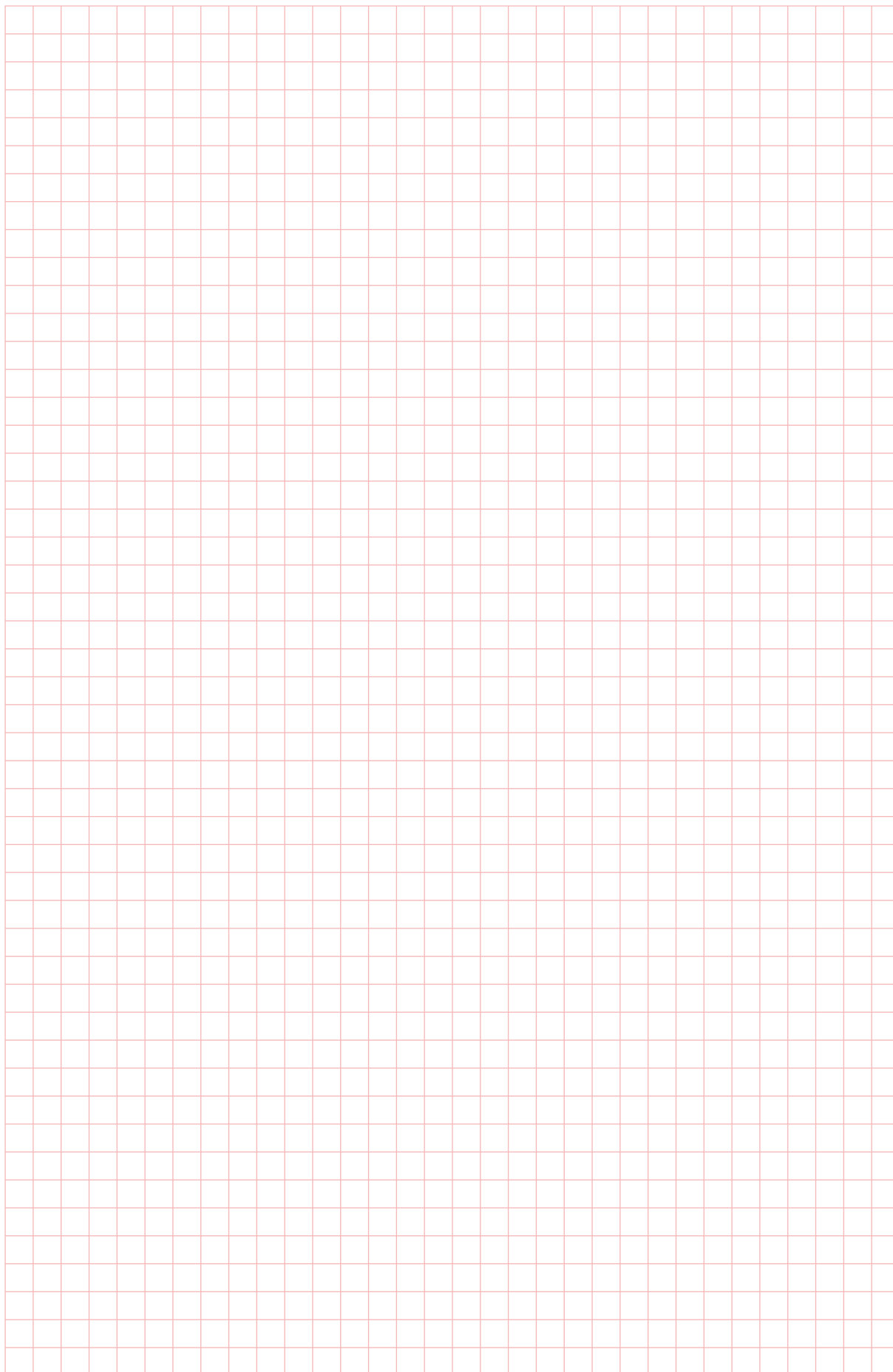
Autor powieści podpisał z wydawnictwem niewyłączną umowę licencyjną. Oznacza to, że wydawnictwo może korzystać z tego tekstu w określony umową sposób i za wynagrodzeniem. Pisarz nie traci swoich praw, a jedynie akceptuje zapisane w umowie działania wydawnictwa.

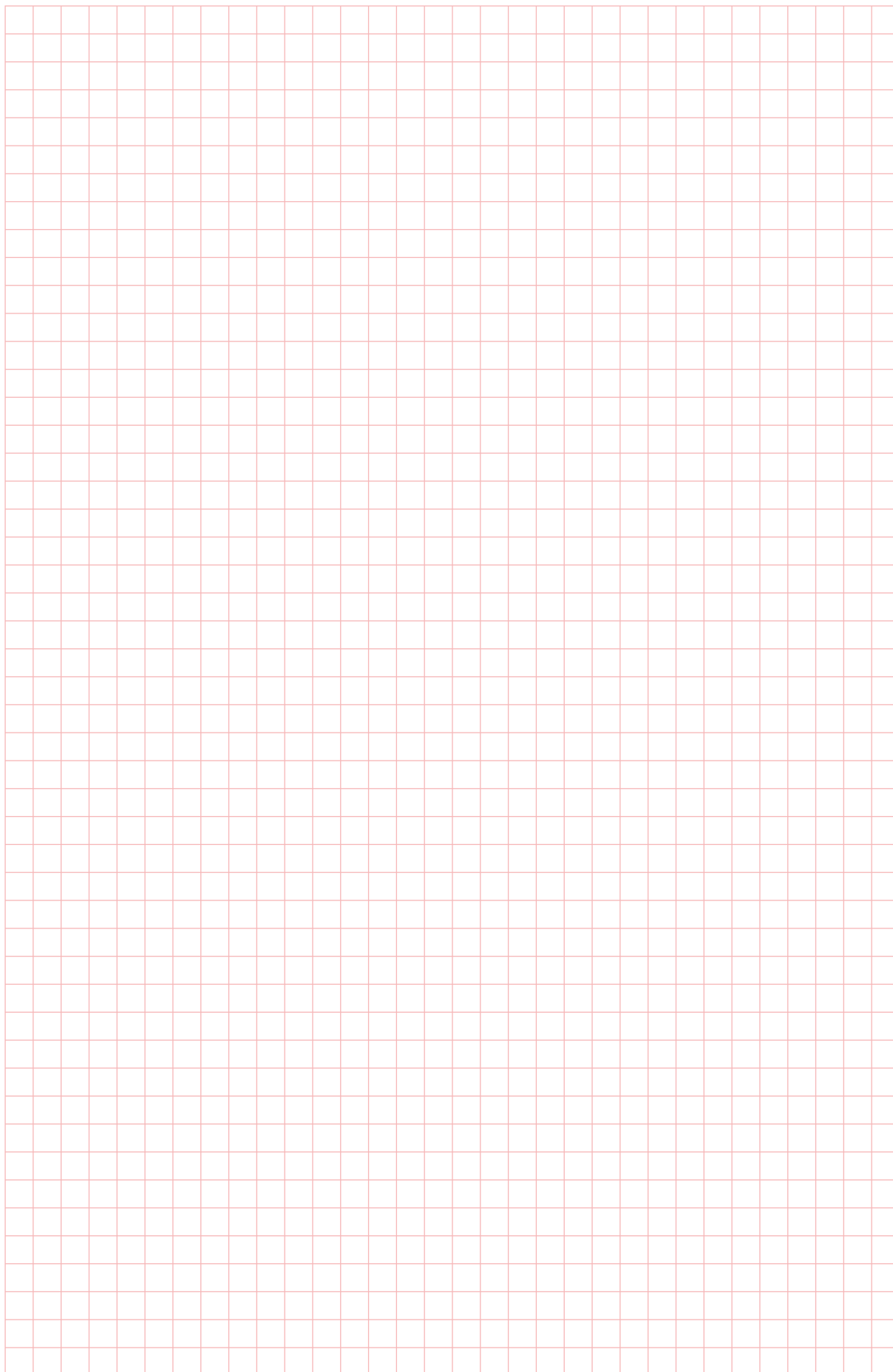
Umowy licencyjne

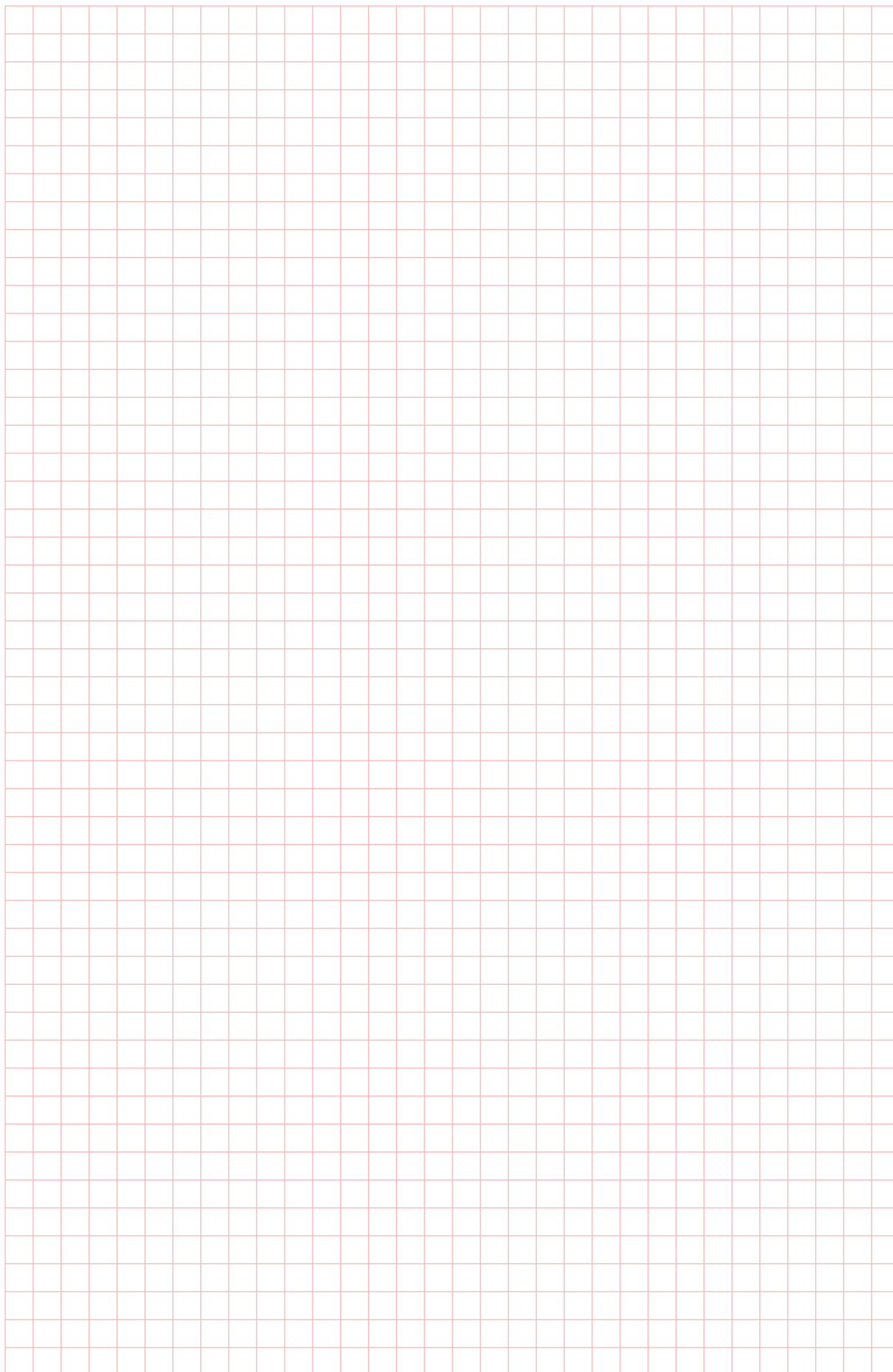
Licencjodawca w ramach umowy licencyjnej zezwala licencjobiorcy na korzystanie z utworu. Strony umowy, a często sam licencjodawca jednostronnie określa, kto może z tych praw korzystać i na jakich zasadach. Nigdy jednak nie może udzielić komuś więcej praw niż sam posiada.

Źródło: <http://prawokultury.pl/publikacje/licencje/>

www.siecnakulture.pl

FUNDACJA **WSPIERANIA**
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU